...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-hээ гарана

№ 251 (13567)
1971 оной октябриин 23, суббото

Сэн 2 мүнгэн

...НОЙМНАЙ ХҮГЖЭЛТЫН ...АТА АЛХАМ

...СССР-эй промышленностиин ...рэнэйнгөө түсэбые дүүргэлтын ...оной юhэ hарын дүнгүүд тушаа ...СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

...уехэ Октябриин социалис революциин 54 жэлэй ойе ...турэтэйгөөр угтахын, юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын ...түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэжэ ...промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд промышленна ...ниа наймаан болголгын хэмжээгээр, үйлэдбэрилгөөр ...ингаа түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ СССР-...истрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Түбэй статистическэ ...ин мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Үнгэрhэн жэлэй энэ ху-...й жэшэжэ үзэхэдэ, промышленна үйлэдбэриин хэм-...8 процентээр дээшэлээ. Промышленностьда ажалай бү-...5 процентээр нэмээ.

...0 оной юhэн hаратай жэшэжэ үзэхэдэ, промышленно-...ухала hалбаринууд продукци үйлэдбэрилгэеэ эды шэ-...дээшэлүүлээ гэбэл: электроэнергетикэ—9 процент, ...промышленность — 6 процент, хара ба үнгэтэ ...рги — 6 процент, химическэ ба нефтехимическэ про-...ность —11 процент, машина бүтээлгэ ба металл бол-...ига — 11 процент, ой модоной, модо болбосоруулгын ...целлюлозно-саарhанай промышленность — 6 процент, ...материалнуудай промышленность — 8 процент, хүн-...мышленность — 8 процент, эдеэ хоолой промышлен-...—5 процент. Культурна ажаhуудалай хэрэгсэлэй, мүн ...хэрэглэгдэдэг эд бараае үйлэдбэрилгэ 11 процентээр ...

...ниитэсоюзна, союзна республиканска промышлен-...стерствэнүүд, бүхы союзна республиканууд юhэ hа-...түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

...рhэн жэлэй энэ хугасаатай жэшэжэ үзэхэдэ, электро-...46 миллиард киловатт-часаар, нефть—17 миллион ...газ — 12 миллиард кубическа метрээр, шулуу нүүр-...13 миллион тооноор, шэрэм — 2,2 миллион тонноор, ...—3,7 миллион тонноор, хара металлнуудай прокат—...иллион тонноор, булад соргонууд — 62 миллион мет-...минеральна үтэгжүүлгэнүүд—5 миллион тонноор, ...сса ба синтетическэ дабирхай — 147 мянган тон-...имическэ утаhан — 41 мянган тонноор, түмэр зүhэ-...ногууд—66 миллион түхэригтэ, кузнечнэ прессэй ...нүүд—16 миллион түхэригтэ, оньhон прибор, автома-...болон тоололгын техникын түхеэрэлгэнүүд—383 ...түхэригтэ, химическэ түхеэрэлгэ — 45 миллион тү-..., ашаанай вагонууд — 4,4 мянган хэhэгээр, ашаанай ...нүүд — 36 мянган хэhэгээр, хүнгэн машинанууд — ...ган хэhэгээр, тракторна прицепүүд — 235 мянган хэ-..., хүдөө ажахын машинанууд —131 миллион түхэригтэ, ...—190 мянган тонноор, картон — 126 мянга тон-...мент — 4,1 миллион тонноор үлүү ехээр үйлэдбэри-...Үнгэтэ ба хоморой металлнуудые, нефть буйлуулгын, ...химиин продуктнуудые болон бусад продукцинуудые ...рилгэ нилээд дээшэлээ.

...гэрhэн жэлэй юhэ hаратай жэшэхэдэ, арадай хэрэг-...эд бараа үйлэдбэрилгэ иимээр ехэ болоо гэбэл: янза ...бүд — 269 миллион дүрбэлжэн метрээр, оёдолой зүйл-...—761 миллион түхэригтэ, дотор, гадар хубасаhанай три-...—34 миллион хэhэгээр, малай тоhон—36 мянган ..., ургамалай тоhон — 135 мянган тонноор, консервэ ...миллион баанхаар, угаалай синтетическэ хэрэгсэлнүүд ...мянган тонноор, радиоприемник ба радиолонууд — 731 ...хэhэгээр, холодильнигууд — 341 мянган хэhэгээр, ...—198 миллион түхэригтэ.

...предприятинуудай технико-экономическа үрэ дүнгүүд энэ ...соо hайжараа. Электростанцинуудай түлишэ гарга-...удельнэ хэмжээн 2 процентээр доошолоо. Хара метал-...ин промышленностьда доменно пеэшэнүүдэй ашатай хэм-...рэглэлгэ 0,8 процентээр дээшэлээ. Цемент үйлэдбэрил-...промышленностьда хэрэглэгдэдэг эрьелдэдэг пеэшэнүүдэй ...түрүүшын ажалай бүтээсэ 4 процентээр, тээрмэнүүдэйхи ...процентээр дээшэлээ. Бүд нэгэдэг промышленностиин ...приятинууд дээрэ ээрэлгын, нэхэлгын түхеэрэлгын ажа-...бүтээсэ нилээд дээшэлээ.

...промышленна продукциин өөрын үнэ сэн хороогдоо. Ашаг ...оруулха талаар юрэ hарын түсэб дүүргэгдээ.

...ай промышленность үйлэдбэриин хэмжээе саашадань ...үүлхэ талаар бии байгаа арга боломжоёо үшөөл хүсэд ...гагүй гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэ-...лы министерствэнүүдэй юhэ hарынгаа түсэбые юрэнхы ...дүүргээшье hаань, зарим предприятинууд продукцияа ...болголгоор, ашаг олзо оруулалгаар тогтоогдоhон даа-...дүүргээгүй. Сернэ кислота, нефтиин аппаратура, хэ-...модо, барилгын хирпиисэ, зарим бүд, оёдолой болон ...ажай зүйл, тэрэшэлэн арhан гутал, загаhаар хэгдэдэг ...олой продукци, консервэ болон бусад зарим продукци ...рилгөөр юhэ hарын түсэб дүүргэгдээгүй байшоо. Зааг-...янзын продукци гаргалга зарим ушарта хангагдаагүй. ...чно-техническэ дэбжэлтын шухала асуудалнуудые ..., шэнэ машина, түхеэрэлгэ, аппарат, оньhон прибор-...бүтээхэ, шэнэ түхэлэй промышленна продукцинуудые ...рияэ нэбтэрүүлхэ, шэнэ техническэ процессүүдые зо-...үйлэдбэрие оньhожоруулха ба автоматизацилха та-...м-шэнжэлгын, проектнэ, конструкторска эмхинүүд, ...ленна предприятинууд нилээд амжалтатай хүдэлөө.

(ТАСС).

Советскэ Союзай ажалшад! Манай шэн зоригто ажал—табан жэлэй түсэбэй гол зорилго амжалтатайгаар дүүргэхэ, социалис экономикоё хүсэн түгэлдэрөөр хүгжөөхэ, арад зоной байдал улам hайжаруулха арга нухэсэл мүн!

Ажалай түрүүшүүлдэ, үйлэдбэри дээрэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ алдар соло!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа).

ТАНИЛСАГТЫ: Буряадай геологическа управлениин Үдэ-Витимэй геолого-бэдэрэлгын экспедициин партиин главна геолог Раиса Сергеевна Тарасова. Тэрэ наймадахи табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэдээ, элитэ ехэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө 1971 оной апрелиин 30-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТУРУУ ЗЭРГЭДЭ

Аймагай колхоз болон совхозуудай дунда адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, гүрэндэ худалдаха талаар дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 9 hарын дүнгүүдые КПСС-эй Зэдын райком, аймагай Соведэй гүйсэдком hаяхан согсолбо. Энэ мүрысөөндэ Ленинэй орденто Борьёогой совхозой малшад эрхимлэжэ, нэгэдэхи hуури эзэлhэн байна. Тус совхоздо КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа, мүн аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

Борьёогой совхозой малшад байгша оной юhэ hара соо гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 143 процент, hү—146, ноохо—111 процент дүүргэжэ, мал ажалай продукци абалгаяа нёдондоной-хиhоо нилээд ехэ болгоо.

Социалис мүрысөөнэй юhэ hарын дүнгөөр Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой малшад хоёрдохи hуури эзэлээ.

А. МОДОНОВ.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭМДИ

Захаминай аймагай Далахайн совхоз мал ажал ехээр эрхилдэг ажахынуудай нэгэн юм. Зидэхи арад зон ехэнхидээ эбэртэ бодо мал харууhалжа, hүүлэй жэлнүүдтэ ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар горитой алхам хэhэн байна. Совхозой малшад болон бухы хүдэлмэришэд мүнөө үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ажал үргэн далайсатайгаар ябуулна. Энэ асуудалаар манай корреспондент совхозой главна зоотехник В. Ч. Самбуевта хандаhан байна. Тус хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

Асуудал: ниитын адууhа малда үбhэ тэжээл хэр зэргэ бэлэдхэгдээб?

Харюу: совхозойнгоо адууhа малда тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ асуудалда хүдэлмэришэдэй гол анхарал хандуулагдана. Сабшалангай ургаса hайжаруулха талаар үнгэрөөшэ үбэл, хабартаа ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн, наг шэбхэ гаргагдаhан юм. Зуугаад гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тэжээлэй ургамалнууд таригдааhэн.

Энэ жэл ногооной ургаса hайн байгаа. Июль hарада бороотой байжа, үбhэ хуряалга бага зэргэ удааруулагдаа. Тиигэбэшье совхозоймнай хүдэлмэришэд «унаhан малгайгаа абангүй» ажаллажа, тэжээл бэлэдхэлгэеэ хаhа саг соонь дүүргэhэн байна. Хамта дээрээ 19814 центнер үбhэн абтаа. Энэмнай нёдондонойхиhоо 6500 центнерээр ехэ болоно. Хурьагдаhан үбhэнэй шанар жэгдэ hайн. Үшөө арбаад мянган центнер зеленко бэлэдхэгдээ. Тиихэдэ совхозойнгоо газар дайдаhаа ондоо тээ 3 мянган центнер үбhэ сабшажа абаабди. Тэрэмнай автомашинада ашахада бэлэн болгогдожо ябталагданхай. Гадна 500 шахуу тонно куузику хуряагдаа. Мүнөө бидэнэр—мэргэжэлтэд тэжээлэй баланс табижа байнабди. Түмэр замай Зэдэ станциhаа таряа талханай зүйл зөөгдэнэ.

Асуудал: малай байра, малшадай гэрнүүд үбэлжэлгэдэ бэлэн гү?

Харюу: бултадаа бэлэн болоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Малай байра, малшадай гэрнүүдые заhабарилгада 40 гаран хүдэлмэришэн хабаадалсаа. Тиихэдэ малшад шадаха зэргээрээ туhалалсаhан байна. Бүри хабартаа Тутхалта нютагта үхэрэй үбэлэй хоёр дал барижа эхилээ hэмди. Барилгань мүнөө дүүргэгдэжэ, ашаглалгада тушаагдаа. Тус бүридэнь 100—100 толгой үхэр багтаха юм.

Оронгодой, Тутхалта гэжэ нютагуудай хоорондо машина, тракторай ябахаар бэшэ муу харгытай hэн. Энэ намартаа тэрэ участогай харгы совхозой механизаторнуудай хүсөөр заhабарилагдаа.

Ленинэй орденто Жүгдэр Цыденов, Ринчин Тубанова, Ажалай Улаан Тугай орденоор hаяхан шагнагдаhан Цыремжит Бадмаева, Шираб Ендонов гэгшэдэй гүүртэнүүдэй малшад үбэлжэлгэдэ эрхим hайнаар бэлдээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Асуудал: мал ажалда хүдэлхэ хүнүүд олдонхой гү?

Харюу: совхозоймнай адууhа мал 40 гаран гүүртэдэ байрладаг юм. Гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ мал ажалда хүдэлхэ хүнүүд дуталдадаг hэн. Мүнөө тиимэ юумэн байхагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, дунда hургуули дүүргэhэн залуу хүбүүд, басагад олоороо совхоздоо үлэжэ, ажалладаг болонхой.

Мүнөө бүхы шахуу гүүртэнүүдтэ үбэлжэлгын үедэ хүдэлхэ хүнүүд томилогдоо. Тэдэнэй олонхинь мал ажалда үнинэй хүдэлжэ, дүршэлтэй болоhон хүнүүд. Малай хори гаран гүүртые коммунистнууд ударидана. Совхозой хоёрдохи отделениин 2 гүүртэдэ хүнүүд дуталдаад байна. hаяын үдэрнүүдтэ тэндэ ажаллаха хүнүүд эльгээгдэхэ.

Асуудал: совхозой малшадай үдэр бүриин эрилтэ ямараар хангагдана гээшэб?

Харюу: ажахымнай малай гүүртэнүүд түб hууриhаань 40—50 километрэй зайда байдаг. Тиимэhээ тэндэ хүдэлдэг малшадые али болохоор хангаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Совхозой партийна комитет энэ асуудалаар зохихо хэмжээнүүдые хараалжа байна. Малшадые худалдаа наймаанай, соёл культурын, медицинын, hуудал байдалай талаар үбэлжэлгын үедэ бүри hайнаар хангаха зорилготойбди.

А. Н. КОСЫГИН КАНАДАДА

ОТТАВА. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Конференцинүүдые үнгэргэдэг правительственна центртэ октябриин 20-до болоhон пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, албанай хэрэгээр Канадада аяншалгатай холбоотой hанал бодолоо хубаалдаба.

Ойрын үдэрнүүдтэ Премьер-Министр П. Э. Трюдотой, Канадын правительствын гэшүүдтэй, Канадын олониитын элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдтэй, Канадын хүдэлмэришэд, интеллигенци ба эрдэмтэдтэй уулзажа хөөрэлдөөбди гэжэ А. Н. Косыгин хөөрэбэ. Эдэмнай ашатай туhатай, хани ёhоной уулзалганууд болоhон байна. Эндэ, Канадада хараhан юумэнүүднай энэ ороной туйлалтанууд тухай, тэрэнэй экономическа хүгжэлтын, техническэ болбосоролой хэм хэмжээн тухай зарим тэды ойлгомжо олгоно. Гэхэ зуура, Совет орондо харша этэгээдүүдэй ямаршье хорото аашанууд Советскэ Союзда канадецуудай хани ёhоор хандадагые, канадецууд тухай, Оттавын улад зон тухай манай hайн hанамжые муудхаажа шадахагүй гэжэ Советскэ правительствын толгойлогшо тэмдэглэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ Канадын эрхэтэдhээ олон телеграмма, бэшэг, манда ороhон, телефоноор хонходоhон байна. Тэдэнэр Канада Советскэ Союз хоёрой hайн харилсаанда hаад тойбо татахые hэдэдэг этэгээдүүдэй харюусалгагүй ябуулга тушаа дураа гутажа байhанаа, эшэхэ гайхаха мэдэрэлдэ абтаhанаа элирхэйлнэ гэжэ А. Н. Косыгин хэлэбэ.

Хүндэмүүшээр угтаhанайнь түлөө, тэрэшэлэн Советскэ Союзтай хани харилсаагаа хүгжөөхэ гэжэ Канадын эрмэлзэдэг байhанайнь түлөө Канадын правительствада, Премьер-Министр Трюдодо, канад арадта А. Н. Косыгин баясхалан хүргөө.

Премьер-Министр Трюдотой хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын байдалай, Советскэ Союз Канада хоёрой хоорондын харилсаанда хабаатай асуудалнуудаар hанал бодолоо тодорхойгоор зүбшэн хэлсээбди. Эдэмнай Советскэ Союзда hаяшаг албанай хэрэгээр Трюдын айлшалха үедэнь болоhон хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ, — шухала асуудалнуудаар хоёр ороной хараа бодолнуудые үшөө дахин жэшэжэ үзэхэ, уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар СССР-эй ба Канадын hанал бодолнуудай дүтэрхы гү, али тудалдадаг байhые элирүүлхэ арга олгоо.

Хоорондоо этигэлсэдэг, хани хүршэ харилсаагаа саашадань бэхижүүлхэ гэжэ СССР-эй ба Канадын правительствануудай хоёр талаhаа эрмэлзэдэг ушарай Оттавала дахинаа лаблагдаhые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ хананган тэмдэглэбэ. Иимэ харилсаанууд hүүлэй hүүлдэ Совет-канадын харилсаа холбооe хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонуудые элирүүлхэ байха гэhэн hанамжа хэлээ.

Хоёр талын хүсэл эрмэлзэлые хараада абажа шиидхэхээр бэшэ, хани харилсаа хүгжөөлгын замда hаад хэхээр асуудалнууд манай хоёр ороной харилсаанда байхагүй. Тэрээнhээ гадна, экономическа хүгжэлтын талаар олохон адлир хуу асуудалнууд СССР-тэ, Канадада бии. Советскэ Союз Канада хоёрой хоорондын холбоо барисаае үргэдхэхэ шэглэлтэй ябуулгын саашадаашье хэгдэхэ байhые Советскэ правительство хараала абана гэжэ А. Н. Косыгин тусхайлан тэмдэглэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ hүүлээрнь уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудта, совет-канадын харилсаае саашадань хүгжөөлгын олон асуудалнуудта харюу үгөө.

ОТТАВА. (ТАСС). СССР-hээ Канадада байдаг элшэн сайд Б. П. Мирошниченко октябриин 20-ой үдэшэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ тусхай уулзалга эмхидхээ.

Энээндэнь Канадын Премьер-Министр Пьер Эллиот Трюдо ба бусад тушаалтад, тэрэшэлэн Канадын худалдаа наймаа эрхилдэг бүлэгүүдэй ба олониитын түлөөлэгшэд хабаадаба.

Уулзалга хани ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

ОТТАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин Канадада байдаг СССР-эй посольство соо октябриин 20-до Канадын Коммунис партиин Генеральна секретарь У. Каштантай, Канадын Компартиин хүтэлбэрилэгшэд А. Дьюхерст, Б. Мангусон, Н. Фрид гэгшэдтэй уулзаа.

Хани халуун хөөрэлдөөн болобо. Энээндэ СССР-hээ Канадада байдаг элшэн сайд Б. П. Мирошниченко байлсаа.

ОТТАВА. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, тэрэниие үдэшэжэ ошоhоhон хүнүүд октябриин 21 нэй үглөөгүүр Монреаль ошохоёо тусхай поездоор Оттаваhаа гараба.

А. Н. Косыгин Монреаль, Ванкувер, Эдмонтон ба Торонто гэжэ городуудта хүрэхэ байна. Сенадта правительствые түлөөлдэг удамаршa П. Мартин, Премьер-Министрэй парламентска секретарь Б. Дансон гэгшэд А. Н. Косыгиниие үдэшэнэ. Энэ аяншалгада Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Г. Д. Джавахишвили, СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. П. Козырев, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо М. И. Мисник, СССР-hээ Канадада байдаг элшэн сайд Б. П. Мирошниченко гэгшэд А. Н. Косыгинтай хамта ябалсана.

Монгол-совет хани барисаанай hара

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай заншалта hара МНР-эй аймагуудай түбүүдтэ, городууд ба сомонуудта үнгэргэгдэжэ үргэлжэлhөөр. Энэ hара мүнөө жэл Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо, МНР СССР хоёрой хоорондо хани ёhоной харилсаа тогтоохо тухай түрүүшын хэлсээндэ гар табигдаhаар 50 жэлэй ойн ноябриин эхеэр гүйсэхэеэ байhанда зорюулагдана.

Орон дотор хаа хаанагүй баяран суглаанууд, совет фильмүүдэй фестивальнууд болоно. Советскэ Союзhаа ерээд хүдэлмэрилжэ байhан мэргэжэлтэдэй хабаадалгатай хани барисаанай уулзалганууд үнгэргэгдэнэ. Ороной холын аймагуудта хүдэлмэрилжэ байдаг олохон совет инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд ба барилгашад Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй соведэй уряалаар Улаан-Баатарта экскурси хэхэеэ ерэнхэй. МНР-эй ниислэлдэхи үйлэдбэриин предприятинууд ба соёлой эмхи зургаануудаар ябаха, тэндэхи үзэсхэлэн hайхан зүйлнүүдтэйнь танилсаха юм.

Монголой правительствын уряалаар эндэ айлшалжа ерэhэн Советскэ Союзай Герой, МНР-эй Герой, авиациин маршал В. А. Судецые Убсунуурай аймагай түб—Улангом хотын хүн зон октябриин 20-до ехэ хани халуунаар угтаа. Эндэ болоhон хани барисаанай митингдэ хабаадагшад В. А. Судецые Улангом хотын хүндэтэ эрхэтэн болгожо hунгаhан тухай мэдээсэлые ехэ баяртайгаар угтаба.

Хилэ шадархи Сэлэнгэ аймагай ажалшад Буряадай АССР-эй туйлалтануудтайнь танилсажа байна. Совет республикын недели эндэ үнгэргэгдэжэ байнхай. Коммунизм байгуулгын хэрэгтэ буряад арадай туйлаhан амжалтанууд тухай ехэ фотовыставкэ аймагай түб—Сухэ-Баатар хотодо нээгдээ. Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадай отделениин эдэбхитэдэй делегаци тус аймагта айлшалжа байна.

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА III КОНФЕРЕНЦИ

Дайнай ветерануудай бүхэсоюзна III конференци октябриин 21-дэ Совет Армиин М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Түбэй байшан соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Конференци дээрэ Дайнай ветерануудай Советскэ комитедэй шэнэ гэшүүд hунгагдаа. Советскэ Союзай хоёр дахин герой, армиин генерал П. И. Батов—комитедэй түрүүлэгшээр. Советскэ Союзай Герой А. П. Маресьев харюусалгата секретаряар hунгагдаба.

...АЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...Й ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Д. Д. ДАШИЦЫРЕНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ...ИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ...АР ШАГНАХА ТУХАЙ

...ын совет болон партийна ...үни удаан саг соо амжалта-...ар ажаллаhанайнь түлөө, тү-...напатай болоhонтойнь даша-... КПСС-эй Загарайн райко-...лэлэй таhагые даагша нүхэр ...инович Дашицыреновые Бу-...ССР-эй Верховно Соведэй Пре-... Хүндэлэлэй грамотаар шаг-...

Буряадай АССР-эй Верховно ...й Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.
Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн
Ц. ЦИБУДЕЕВ.

...Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...ой октябриин 21.

МАНАЙ УНШАГШАДТА!

Буряад хэлэн дээрэ большевик хэблэлэй гаража эхилhээр 50 жэлэй ойе тэмдэглэхэ тухай КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой тогтоол hаяхан манай газетэдэ хуряангыгаар тунхаглагдаа. Энэ ой—ехэ удха шанартай hайндэр болоно. Яахадааб гэхэдэ, «Шэнэ байдал»—«Буряад үнэн» гээшэмнай үндэhэн хэлэн дээрэ гаража эхилhэн түрүүшын газетэнүүд байхаhаа гадна, мүн большевик шэглэлтэй бүхы буряад хэблэлэй эхи табиhан түүхэтэй.

Үнгэрhэн 50 жэлэй хугасаа соо газетын хэhэн, бүтээhэн юумэн ехэ. Социалис экономико ба соёл гэгээрэл хүгжөөхэ, ленинскэ национальна политика ба интернационализмын суртал бодол арад түмэндэ тодо hонороор, үнэн зүбөөр ойлгуулан нэбтэрүүлхэ талаар угаа ехэ үүргэ дүүргээ. Тэрэшэлэн «Буряад үнэн» газетэ буряад үндэhэн литературна хэлэ бэшэг, социалис литература ба искусство бии болгохо, саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ горитойгоор хубитаяа оруулалсаhан байна. Мүн буряад зоной дундаhаа бэрхэ бэлигтэниие, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлэлсэхэ эхин гуламта болоhон габьяатай.

«Буряад үнэнэй» 50 жэлэй түүхэнь буряад арадай 50 жэл соо гаталhан замай үдэр бүриинь бэшэмэл түүхын дэбтэр болоно. Энэ түүхэ олон мянган ажалшадай гараар бэшэгдээ.

Хүндэтэ уншагшад, «Буряад үнэн» газетын 50 жэлэй ой байгша оной декабрь соо үргэнөөр тэмдэглэгдэхэнь гэжэ мэдэнэт. Энээнтэй дашарамдуулан, танай аймагай, сомоной болон ажахын, эмхи зургаанай, мүн өөрынтнай ажабайдалда, ажал хэрэгтэ энэ газетэ ямар үүргэ дүүргэдэг байгааб, дүүргэжэ байнаб гэжэ дурдан бэшэхэ, тэрэниие бүри hонирхолтой болгохын тула саашадаа юу хэхэб гэhэн hанамжаяа хэлэхэ, дурадхал оруулхыетнай үнинэйшье, hаянайшье сорболжологшод ба уншагшадаа редакци гуйха байна. Ушар юуб гэхэдэ, газетын түүхые, бүтээhэн хэрэгые, дүүргэhэн үүргыень таанад лэ—газетымнай эдэбхитэд hайн мэдэхэ байна бшуут.

Буряад хэлэн дээрэ гарадаг хэблэлэй ба барлаалгын хэрэгэй хүгжэлтэ тухай, коммунис байгуулалтада газетэнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай статья болон корреспонденцинүүдээ, очерк ба зураглалнуудаа эльгээхыетнай хүлеэнэбди.

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, арадуудай хани барисаа улам бэхижүүлхэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр, ороной арадай ажахые хүгжөөхэ юhэдэхи табан жэлэй түсэб тухай Директивэнүүдээр тодорхойлогдоhон зорилгонуудые шиидхэлгэдэ олониитэ зониие элсүүлхэ үүргэеэ «Буряад үнэн» газетын амжалтатай дүүргэлгэдэнь манай хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй бэшэгшэд туhалха, эдэбхитэйгээр хабаадаха байха гээд найдагдана.

Политическэ һуралсал ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Политическэ һуралсалай шэнэ жэл республикымнай хүдөө нютагуудта октябриин 15-һаа эхилбэ. Партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэдтэй манай корреспондент телефоноор хөөрэлдэжэ, һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлнүүд ямараар үнгэрөөб гэжэ һонирхоһон байна. Тэдэнэй харюу доро үгтэбэ.

В. Ж. АБИДУЕВ, партиин Хориин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша. партийна һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэһээ урдахана, октябриин 13-да, аймагай пропагандистнарай болон парткомуудай секретарьнарай семинар үнгэргөө һэмди. Тэрэ семинарта хабаадагшад политическэ һурал салай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлые яажа үнгэргэхэ, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые ямар туримаар шудалха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Манай аймаг дотор октябриин 15-да хаа хаанагүй һуралсалай шэнэ жэлэй хэшээлнүүд эдэбхитэйгээр эхилээ. Политическэ һуралсалай бүхы һургуулинуудта бэлэдхэл һайнтай пропагандистнар толилогдонхой. Дүй дуршэлтэй пропагандистнууд манайда олон. Анаагай совхозой Булагай отделенидэ (пропагандистнь М. Б. Дэндэнов), Тужын модо бэлэдхэлэй пунктда (пропагандистнь М. О. Ильин), арад зоной хэрэглэмжэ хангаха комбинадта (пропагандистнь Ж. Ц. Жамсаранов) болон бусадшье коллективүүдтэ шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлнүүд эмхитэйгээр үнгэрбэ.

Партиин райком өөрынгөө түлөөлэгшэдые партийна эхин организацинуудта эльгээжэ, һуралсалай шэнэ жэл эхилхэдэ пропагандистда туһалһан, хиналта дороо абаһан байна.

Зүгөөр аймагай бүхы партийна эхин организацинуудта хэшээлнүүд хаа хаанагүй һайнаар үнгэрөө гэхын аргагүй. Зарим коллективүүдэй хүнүүд элдэб шалтагаанаар түрүүшынгээ хэшээлдэ үгы байба.

А. Н. ШИШМАРЕВ, Баргажанай аймагай партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша: аймаг доторнай партийна һуралсалай 66 һургуули тоологдоно. Мүнөө жэлэй партийна һуралсал һайнаар эхилбэ. Баргажанай дунда һургуулиин, Баргажанай адагай загаһанай комбинадай, Баянголой дунда һургуулиин, Баргажанай леспромхозой, аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй, Баргажанай совхозой коллективүүдтэ түрүүшын хэшээлнүүд илангаяа амжалтатайгаар үнгэрбэ. Дурсагдаһан ажахы болон предприятинуудай партийна организацинуудай политическэ һуралсалда горитой анхарал хандуулдаг байһаниинь түрүүшын хэшээлһээ элеэр харагдаба.

Манай райком политическэ һуралсалда саашадаа үдэр бүриин анхарал хандуулжа байха.

Н. И. ЯКИМОВ, КПСС-эй Кабанскын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша: бүхы аймаг доторнай политическэ һуралсал эмхидхэл һайнтайгаар эхилбэ. Аймагайнгаа бүхы партийна эхин организацинуудые тоолонгүй, Селенгинск тосхоной предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ үнгэрһэн һуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлые хинажа үзэһэн тухайгаа хэлээд даа. Селенгинскын автогаражда коммунист А. И. Толстиков пропагандистаар толилогдонхой юм. Марксизм-ленинизмын үндэһэ шудалдаг һургуулиие тэрэ хүтэлбэрилнэ. 21 шагнагшадай 19-ниинь түрүүшын хэшээлдээ ерээ. Пропагандист нүхэр Толстиков түрүүшынгээ хэшээл дээрэ мүнөө жэлдэ үзэхэ һуралсалай программатай танилсуулха зуураа, философи юу шудалдаг тухай, диалектическэ ба түүхын материализмын хоорондохи харилсаа холбоон тухай тодорхойгоор хөөрөө. Түрүүшынгээ хэшээлдэ харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые пропагандист олоор хэрэглээ.

Селенгинскын оньһожоруулгын баазын, медицинскэ училищиин, дунда һургуулиин коллективүүдтэ түрүүшын хэшээлнүүд һайнаар үнгэрөө. Гэхэтэй хамта хаа хаанагүй жэгдэ һайн байгаа гэхын аргагүй. Жэшээлхэдэ, Селенгинскын ГЭС-эй коллективтэ пропагандист, партиин гэшүүндэ кандидат Н. А. Рыжих гэгшэ командировкодо гараһан дээрэһээ хэшээлынь хайша хэрэгээр үнгэрөө. Энэмнай партийна даалгабаридаа харюусалгагүйгөөр хандаһанай тодо гэршэ ха юм. Имэрхүү ябадалые партиин райком миин орхингүй, зохихо хэмжээнүүдые абаха байха.

УДХЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХЫЕ ОРОЛДОХО

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Һуралсалай энэ жэлдэ аймаг дотор 74 һургуули хүдэлхэ юм. Тэрэ тоодо эхин шатын политическэ 39 һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалха 29 һургуули, 6 теоретическэ семинар хүдэлхэ болонхой. Эдээндэ 1251 хүн һуралсаха, тэдэнэй 668 коммунист, 232 комсомолшууд, бэшэниинь партийнабэшэ эдэбхитэд юм.

Энэ жэлэй политическэ һуралсалые эмхитэй һайнаар, гүн гүнзэгы удхатайгаар үнгэргэхын тулада бэлэдхэл хэгдэһэн байгаа. Һуралсаха хүнүүд саг соогоо тодорхойлогдоһон, пропагандистын ажалда дуршэлтэй, эрдэм бэлэдхэл һайнтай уладууд томилогдонхой. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд: совхозуудай, леспромхозуудай, һургуулинуудай директорнууд, мэргэжэлтэд, багшанар, совхозуудай отделенинүүдые ударидагшад пропагандистнарай дунда бии юм. Жэшээнь, Хурүйн леспромхозой директор Д. В. Волков, Чисаанын совхоздо Үлзытын дунда һургуулиин директор А. Д. Балданов, совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Ц-Д. Т. Чимитдоржиев болон бусад пропагандистаар хүдэлнэ.

Һуралсалай жэлэй эхилхын урда тээ манай аймагай пропагандистнар КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангай дэргэдэ саг зуура һуралсажа ерээ һэн.

Байгша оной октябриин 15-да хаа хаанагүй политическэ һуралсалай хэшээлнүүд эхилбэ. Хэжэнгын, Худанай совхозуудта һуралсалай шэнэ жэл яһала эмхитэйгээр эхилээ. Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Ородой адагай отделенидэ эмхидхэгдэһэн эхин шатын политическэ һургуулиин хэшээлдэ байгаа һэм. Эндэ һуралсадаг олонхи хүн занятидаа ерээ. КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые үзэхэ программаараа түрүүшын хэшээл болоһон байна.

Энэ жэлдэ партиин XXIV съездын материалнуудые улам гүнзэгыгөөр шудалха гэһэн гол шухала зорилго табигдажа байһаниинь бүгэдэндэ эли. Тиимэһээ политическэ һуралсалай удха улам гүнзэгы болгохын тулада оролдохо байнабди. Энэ зорилгоор пропагандистнарай эрдэм, методическа шадабариень дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Пропагандистнарай семинарнууд эмхидхэгдэхэ, тиигэхэдээ методикодо ехэ һанал табигдаха юм. Гадна методическа, теоретическэ конференцинүүдые үнгэргэхэ хараатайбди.

Пропагандистнарта методическа, теоретическэ туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор ниитэ эдэбхитэдэй хүсөөр хүдэлхэ политическэ гэгээрэлэй 3 кабинет байгуулаабди. «Первомайский», Загастайн, Чисаанын совхозуудай партийна организацинуудай дэргэдэ имэ кабинедүүд хүдэлхэ болоо. Игэжэ пропагандистнарта алибаа туһаламжа үзүүлэгдэжэ байха юм.

В. ДАШИНИМАЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

ЭКОНОМИКЫН ЭРДЭМДЭ ҺУРАХАНЬ

Октябриин 15. Хүдөөдэ политическэ һуралсалай захалһан үдэр. Түрүүшын хэшээлнүүдые эмхитэйгээр үнгэргэхэдэнь туһалхын тулада аймагай центрһээ эдэбхитэд хүдөө гараа.

Аймаг дотор политическэ эхин шатын 10 һургуули, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 37 һургуули, экономическа эрдэмэй 10 һургуули, теоретическэ 8 семинар эмхидхэгдэнхэй. Эдээндэ 1075 хүн, тэрэ тоодо 686 коммунист һуралсаха юм. Гадна комсомол-залуушуулай һуралсалда 614 хүн һураха юм.

Политическэ һуралсалай эхилхын урда тээ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком пропагандистнарай семинар үнгэргэһэн байгаа.

Пропагандистнуудаар гол түлэб эрдэмтэй, дүй дуршэлтэй, олондо хүндэтэй хүнүүд томилогдоһон байна. Жэшээнь, 65 пропагандистын 45-ниинь дээдэ эрдэмтэй зон. Пропагандистнараар хүдөө ажахын 32 мэргэжэлтэд, 25 багшанар, 8 хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

Олон жэлдэ хүдэлжэ, мэргэжэл шадабари ехэтэй болоһон пропагандистнар захаһаа. Аймгүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ Степан Яковлевич Варфоломеев жэл бүри «Коммунизм» колхозой политическэ һургуулида пропагандистаар хүдэлнэ. Тиихэдээ хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, һурагшадаа конспект хүүлэжэ һургадаг байха юм.

«Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшын орлогшо, үнинэй пропагандист Гомбо Дымбеевич Сандаков хэшээлнүүдээ шадабаритайгаар үнгэргэдэг. Энэ жэлдэшье марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуули даажа абаад, октябриин 15-да түрүүшынгээ хэшээл эмхитэйгээр үнгэргөө. Энэ түрүүшынь хэшээлдэ һурагшадынь бүгэдөөрөө, хамта 18 хүн хабаадаа. Түрүүшын хэшээлдэ марксистко-ленинскэ философи тухай пропагандист ойлгосотойгоор, хүн бүхэнэй һонирхомоор хөөрэжэ үгөө.

Байгша ондо аймагай партийна организацинууд колхозниггуудай, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Аймагай колхоз, совхоз бүхэндэ тоопой экономическа эрдэм шудалха һургуули эмхидхэгдэнхэй. Имэ нэгэ һургуули Суулгын совхоздо хүдэлжэ захалаа. Эндэ дуршэл шадабари ехэтэй, экономическа эрдэм һайса мэдэхэ үнинэй пропагандист Иван Васильевич Перевалов, совхозой главна экономист хүдэлнэ. Иван Васильевич хэшээлнүүдээ совхозойнгоо ажабайдалтай пягта холбоотойгоор ябуулдаг, үйлэдбэриин экономическа дүнгүүдые гаргаха мэргэжэлээ тэдэнээ һургадаг заншалтай. Мүнөө жэлдэ кадрнуудай экономическа эрдэм дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй тусхай тогтоол абаад байхада пропагандистын үүргэ, харюусалга бүри ехэ болонхой. Энээниие нүхэр Перевалов һайса ойлгожо, түрүүшынгээ хэшээл һонирхолтойгоор үнгэргэһэн жэшээтэй.

Игэжэ аймагай бүхы ажахынуудта, эмхи зургаануудта политическэ һуралсалай шэнэ жэл захалаа. Саашадаа политическэ һургуулинуудай, семинарнуудай хэшээл долоон хоног бүхэндэ нэгэ удаа, понедельнигтэ үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагданхай.

А. БОРИСОВ.

Комсомол басаган Александра Хайдукова ГПТУ болон үдэшын һургуулиин 10-дахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада бүд нэхэгшээр ажаллана. Залуу басаган мэргэжэлээ түргөөр шудалаад, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Хайдукова ажаллажа байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ИЛАГШАДТА — дамжуулгын Улаан

КПСС-эй Хяагтын райком болон аймсоведэй гүйсэдкомой оной гурбан кварталай туршада аймагай ажахынуудай гэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн һаяхан гаргаба. Аймагай совхозуудай дундаһаа «Дружба» колхоз эрхим ажаллажа нэгэдэхи һуури эзэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй үзэхэдэ, тус ажахы мяха 15 процентээр, һү — 16 процентээр ехые үйлэдбэрилээ.

Гүрэндэ мяха худалдаха юһэ һарын даабари 142 процент 118 процент дүүргэгдээ. Тиихэдэ нооһо худалдаха жэлэй процент, үндэгэ 248 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Иигэжэ ажалаараа аймаг соогоо түрүүлһэн «Дружба» колхоз райкомой болон аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан барюулагдаба.

Социалис мүрысөөндэ оролсоһон һү һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа «Родина» колхозой Ивановскын фермэ эрхимлэжэ дэхи һаалишад юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1946 һаагаа гэхэ гү, али үйлэдбэрилхэ даабари 141 процент худалдаха түсэбөө 128 процент дүүргэжэ шадаа. Ивановскымын коллективтэ мүн лэ дамжуулгын Улаан туг мүнгэн гаар барюулагдаһан байна.

А. СУ...

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЬЭЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАХ...

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд ажалшадай шэнэ эршэ хүсэ, зохёохы эдэбхи хэшээлэй хүсэтэ дэбжэлтэ үүсхэһэн байна. Совет бүхы арадтаяа хамта манай Ленинэй ордентэ Борьёогой совхозой малшад, механизаторнууд, мэргэжэлтэд партиин XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан гүрэнэй түсэб, даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсобо.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид амжалтатайгаар дүүргэхын тула түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр ажаллажа, бүри түрүүшын жэлдэ түсэб, уялгаяа дүүргэбэл, табан жэлэй түсэб дүүргэхэ эрхэ нүхэсэл, эшэ үндэһэн байгуулагдаха гэжэ хүн бүхэн һайн ойлгоно, мэдэнэ гээшэ.

Энээниие хараадаа абажа, табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунистнуудай түрүү үүргэ хангаха, тэрээндэ бүхы ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, ажалай эдэбхиень улам хүгжөөхэ гэһэн гол зорилго манай совхозой партийна организаци урдаа табинхай. Энээн тухай «Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол соо тон зүб заагдана.

Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ совхозоймнай коллектив урдаа ямар зорилго табинхайб гэбэл, гүрэнэй түсэбһөө гадуур 1170 центнер мяха, 1600 центнер һү, 23000 центнер орооһо, 100 центнер нооһо худалдаха уялга абанхайбди. Эдэ уялгануудые абаад, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэһэн уряатайгаар аймагайнгаа хүдөөгэй ажалшадта хандаһан байнабди.

Абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, совхозоймнай ажалшад муу бэшэ үрэ дүн туйлана.

Совхозоймнай хонишод өөһэдынгөө хэлэһэн үгэдэ хүсэд эзэн болоо. Бүхы совхозоороо 100 эхэ хониндоо 100,3 хурьга абажа түлжүүлээ. Гүрэндэ нооһо худалдаха түсэб 111 процент дүүргэгдээ. Хониин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм 750 грамм нооһон хайшалагдаһан болоно. Хонишодоймнай бүлэдэ 14 зуутан — хонишод нэмэбэ. Энэмнай аймагай хонишодой дүрбэнэй нэгэнниинь болоно бшуу.

Социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ коммунистнууд ябалсаһаар. Партиин гэшүүн Гасаран Лубсанович Рабдаев 100 эхэ хониһоо 124,6 хурьга түлжүүлээ. Коммунистнууд Ж. А. Жигдоржиев 100-һаа 109, Б. Н. Гомбожапов — 102,4, Ц-Е. С. Мункуев 100-һаа 111,3 хурьга абажа, алдар сөлөдо гараа. Эдэнэр бултадаа нооһо хайшалха түсэбөө үлүүлһэн байна.

Хониин ажал совхозоймнай ажахын гол һалбари юм. Тиимэһээ хонишодойнгоо туйлаһан амжалтаар бидэнэр баясанабди, омогорхонобди. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ажал хүдэлмэридэнь туһалха гэхэ мэтэ асуудалнууд совхозой дирекциин, партийна организациин анхаралда хододоо байдаг. Фермэнүүдэй эрхилэгшэд, мэргэжэлтэд, ахалагша хонишод үе үе болоод ажал хэрэг тухайгаа фермэнүүдэй партийна эхин организацинуудай суглаан дээрэ, партбюро болон парткомой заседани дээрэ тоосодог юм. Тэрэшэлэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр малшадай зүблөөн зарлагдадаг.

Совхозой дирекци, партком ба рабочком «Хонишодой үдэр», «Ноохо хайшалагшадай үдэр», зарлажа, социалис мүрысөөнэй дүн согсолоод, илагшадтань Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдые барюулдаг заншалтай. Байгша ондо 83 хүн Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа, 40 түрүүшүүл үнэтэ шанда хүртөө.

Совхознай һү һаалиин нэгэ гүүртэтэй юм. Һаалишадшье энэ жэлдэ һайнаар хүдэлнэ. 9 һарын түсэбэй ёһоор хамта 4100 центнер һү һааха аад, бодото дээрээ 4272 центнер һү үйлэдбэрилбэ. Нэгэ үнеэнһээ 1825 килограмм һүн һаагдаба. Гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб сентябриин 19-нэй байдалаар 146 процент дүүргэгдээд байгаа. 3639 центнер һүн худалдагдаба.

Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ һаалишад Е. И. Грудинина, Н. П. Распопова, З. И. Семёнова болон бусад ябана. Тэдэнэр үнгэрһэн юһэ һарын туршада үнеэн бүриһөө тус тустаа 2459 — 2001 килограмм һү һааһан байна. Һү гүрэндэ худалдалга үргэлжэлһөөр.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон совхозой механизаторнууд табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооһото ургамалнуудай баян ургаса ургуулжа шадаа. Энэ ургасаяа богонихон болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тулада үндэр уялгануудые абажа, совхозоймнай механизаторнууд республикын механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө үүсхэһэн байна бшуу. Уялгануудынь гэбэл, орооһото ургамалнуудые ажалай 15 үдэрэй туршада хуряажа, гүрэндэ 30.000 центнер орооһо худалдаха.

Эдэ уялгануудай дүүргэлтэ хангахын тулада партийна организаци механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Мүнөө үедэ 43.000 центнер орооһон худалдагдаад байна. Түсэб... центнер байһан.

Механизаторнууд... оролдосото ажалаар... жалта туйлагдаа... хуряалгада хабаа... мунистнууднай түрүү... руулжа гараа. Жэ... мунист Г. Г. Сат... дураар комбайн ж... рүүшын үдэрһөө с... сөө толгойлжо ябана... байнаараа 603 г... суглуулжа, 9031 ц... сохёо. Ажалаа үр... Партиин гэшүүн Н... 488 гектарай бааһа... нер орооһо. В. Ц. ... гектарһаа 6590 ... абаһан байна.

Партийна комит... дирекцитэй, рабоч... ойрын үдэрнүүдтэ... үдэр» үнгэргэжэ, ... нууд, таряашалаа ... мүрысөөндэ илагша... болон матерпальна ... шуулха юм.

Мүнөө манай пар... низаци, совхозой ... бүхы ажалша хүнүү... ралаа 1971 ажахы... жалтатайгаар түгэсх... малай убэлжэлгэ ... эхилжэ үнгэргэхэ, ... хоёрдохи жэлдэ туй... тануудайнгаа бата ... һуури табиха ... хандуулна.

Совхоздомнай 75 ... нууд ажаллана. бул... риин шухала участ... баарилагдан табигда... ехэ хүсэн болоно. ... гэн адли оролдо... ямаршье орёо ехэ зор... хэжэ шадаха байна.

Г. ...
Ленинэй ...
Борьёогой ...
парткомой секре...

БҮХЫ БРИГАДААРАА ВДНХ ОШОХОН...

Василий Парамоновой бригадын хүдэлмэришэд халаан хахад соо хүдэлһэнэй ашаар һарадаа 3500—4000 кубометр модо бэлэдхэдэг болоһон. Эдэнэр байгша оной юһэ һара соо 35 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэбэ. Василий Щукинай бригадын хүдэлмэришэд Парамоновой бригадатай үнинһөөл хойшо мүрысэдэг юм. Ажалай түрүүшүүлдэ гартахагүйн тула хаба шадалаа яһала гаргана. Эдэнэр мүнөө 32 мянган кубометр модо бэлэдхээд байна.

Хурамхаанай леспромхозой модошод шэнэ онол арга хэрэглэн, гаргаша багатайгаар ехэ модо бэлэдхэжэ тушаана ха юм. Шадамар бэрхэ, оролдосо хэшээлтэй хүнүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гарана. В. Парамоновой бригадын хүдэлмэришэд зарим һарада 4 мянган кубометрһээ дээшэ модо бэлэдхэдэг. Парти, правительство ажалайнь амжалта үндэрөөр сэгнэжэ, нүхэр Парамоновые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа бэлэй. Энэ үндэр шагналыень үнэн сэхэ ажалаараа харюулха гэһэн зорилго тэрэ урдаа табинхай.

Хурамхаанай леспромхозой дирекци, партийна болон профсоюзай организаци В. Парамоновой, В. Щукинай бригадануудые ВДНХ эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Бэрхэ жолоошод П. Г. Осадчих, Ф. С. Байрамов гэгшэд ойһоо модо шэрэхэ жэлэйнгээ даабари дүүргээ. Эдэнэр мүн лэ ВДНХ ошохо юм. Тус леспромхозой модошод Октябриин хубисхалай 54-дэхи ойн баярта зорюулан абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: В. С. Щукин, В. П. Парамонов.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ОНЬҺОН МАШИНЫН АРГААР

Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй һаалиин гүүрнүүдтэ үнеэ һааха, аргал шэбхыень сэбэрлэжэ гаргаха, буйлуулагдаһан тэжээлыень асарха оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, һаалишад, малшадай ажал нилээд хүнгэдхэгдэдэг болонхой. Мүн һү һаалиньшье хараа байса дээшэлдэг байха юм. Тиин эрдэм техникын шэнэ онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлһэн хүрпэ ажахыдаа айлшалан ошожо харахадаа, Тохойн гүүртын һаалишад нилээд атаархагша бэлэй. Тэдэнэр суглаан бүхэндэ энээн тухайгаа хэлээд һалагшагүй һэн.

Теэд нёдондо ажахын хүтэлбэрилэгшэд түгэс оньһожоруулагдамал шэнэ байра бариха тухай дуулгажа, малшадаа ехэтэ баясуулаа бэлэй. Мүнөө энэ гүүртэдэ «Волго» түхэлэй үнеэ һааха түхеэрэлгэ тодхогдоһон юм. Тиихэдэ наг шэбхыень хамажа гаргаха, уһа, тэжээл дамжуулан үгэхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд мүн лэ тодхогдожо, һаалишадай бар хүсөөр хэгдэдэг ажал нилээд хүнгэдхэгдөө. Гадна эндэ малай байра дулаасуулха котельнэ, тэжээл эһээн буйлуулха цех баригдажа, эшаглалгада үгтэһэн юм.

Игэжэ бар хүсөөрөө хэгдэхэ ажалайнгаа оньһожоруулагдахада һү һаалиньшье нилээд дээшэлһэн байна. Хэрбээ 1969 ондо үнеэдээ гараар һаадаг байхадаа, тус гүүртын коллектив үнеэн бүриһөө 1212 килограмм һү абаһан байбал, байгша оной үнгэрһэн гурбан кварталай туршада үнеэн бүриһөө 1705 килограмм һү һаагаа.

Мүнөө Тохойн гүүртэдэ 8 һаалишад ажаллана. Урдандаа һаалишадынь тус бүрэ арба гаран үнеэ һаадаг байһан һаа, мүнөө 25 үнеэ харууһална. Гадна эндэхид үнеэ һааха, эдеэлүүлхэ, аргал шэбхынь сэбэрлэхэ хүдэлмэрээ түргэн саг соо бүтээжэ, нилээд сүлөөтэй болонхой. Тиимэһээ тус гүүртын малшад мүнөө үедэ һү һаалияа эрид дээшэлүүлжэ, хэды сэнтэй һү ехээр абахын тула горитойхон анхаралаа хандуулна.

Тээмэндэ Тохойн гүүртын һаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө ехэ һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм.

— Манай гүүртын һаалишад үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха түсэбтэй аад, хараалагдаһан даабаряа 100 килограммаар үлүүлхээр шиидхэһэн юм, — гээд гүүртые даагша Гарма Доксонович Бадаев хөөрэнэ.

Энэ нүхэрнай гүүртын ажал хүтэлбэрилхэһөө гадна, һамгантайгаа хамта һолоомо, хулһа ожорһо хэршээд, талха таряанай зүйлтэй холижо, малай тэжээл бэлдэлсэдэг хүдэлмэритэй. Харин зунай сагта үнеэ һааха нүүдэл түхеэрэлгыень тодхожо үгэдэг.

Хэнэйшье мэдэхээр, һү һаали дээшэлүүлгэ һаалишадай оролдолгоһоо дулдыдадаг гээшэ. Зүгөөр энэ гүүртэдэ хараалагдаһан даабаряа жэншэдгүй дүүргэдэг түрүү һаалишад олон юм. Жэшээлбэл, үнинэй һаалишад Зыбзен Дашинимаева, Хубисхал Санжиева, Анна Бадмацыренова болон бусад һү һааха һара, квартал бүхэнэйнгөө түсэб саг болзортонь бэелүүлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэдэг байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Тохойн гүүртын коллектив бүхыдөө 3200 центнер һү һааха түсэбтэй һэн. Мүнөө үнгэрһэн гурбан кварталай туршада эндэхид 2576 центнер һү абаад байнхай.

Игээдшье октябрь һарын хоёрдохи арбан хоног үнгэржэ, ехэ һү һаахаар үүсхэһэн социалис мүрысөөниинь улам эршэдэжэ байнхай. Зүгөөр энэ гүүртын малшад абаһан уялгаяа сум дүүргэхын тула үнеэдтэ рационой ёһоор буйлуулһан тэжээл, талха таряанай силос үгэжэ захалаа. Үхэршэдынь үнеэдээ узүүртэ һайса бэлшээнэ. Тохойн һаалишад үнеэ хэдэ хоёр дахин һаана.

— Үдэр үнгэрхэ тутам хүйтэржэ, үбэлнай ... байна. Эдэ үдэрнүүдтэ малай үбэлжэлгэдэ түхеэрэлгэ бэлдэжэ, туха сүлөөгүй байнабди. Абтаһан уялга, даһан түсэбнай саг болзортоо дүүргэгдэхэд, — гээд гүүртые даагша Г. Д. Бадаев ... тайгаар мэдүүлнэ.

В. САМ...

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...

Эдир натуралистнарай республиканска слёдые угтуулан

АЖАЛАЙ ДҮРШЭЛ ЭНДЭҺЭЭ

«hурагшадай ухаан бодолые худөө ажахын үйлэдбэритэ ажалда бэлдэжэ, тэдэндэ практическа дадал олгохо гээшэ мүнөө үеын дүүдөөгэй hургуулиин эгээл ха[р]уусалгата зорилгонуудай нэгэн [юм]»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай [Ге]неральна секретарь Л. И. Бреж[не]в Колхознигуудай бүхэсоюзна [III] съезд дээрэ хэhэн элидхэл соо[г]оо онсолон тэмдэглээ hэн.

[Ү]нэхөөрөөшье, мүнөө үедэ ху[д]өөгэй hургуулида hуража ябаг[ша]дай олониинь эхэ, эсэгээ ха[ра]н, худөө ажахын баялиг арьба[д]уулха ёhотой зон. Оронойнмнай [ху]дөөгэй эрхим hургуулиин дүр[ш]эл мэргэжэл hайнтай, худөө [аж]ахыда дуратай хүдэлмэришэ[д]ые бэлдэхэ зохид арга олоо гэжэ [ха]руулна. Тэрэнь hурагшадай үй[лэ]дбэриин бригада болоно.

1971 ондо Түнхэнэй аймагай [Тол]тойн дунда hургуулида hураг[ша]дhаа бүридэhэн үйлэдбэриин [бр]игада эмхидхэгдээ hэн. hураг[ша]дые бригада болгоод, ажалда [h]уулхада, үйлэдбэриин дүн hу[ра]лтүй дээшэлнэ.

Харин зунай амаралтын үедэ [hу]рагшадые колхозой үбhэ ху[р]аалгын гү, али ондоошье звено[ну]удта хубаажархихада, тэдэнэй ажалай дүнгые согсолхонь ехэ бэрхэтэй байдаг hэн.

Бидэ Шэмхын hургуулиин дүршэл шэнжэлжэ үзөөд, hурагшадай хүдэлхэшье, амархашье аргатай байхаар ажалыень эмхидхэхэ гэлсээ hэмди. Тиигээд 7—9-дэхи классуудай 25 hурагшадhаа бүридэhэн ажалай болон амаралтын лагерь эмхидхэгдээ.

Арбан гектар газарта куузику тарилгын, тиигээд Хуурай-hубагай Халбантан гэжэ газарта 40 гектар сабшалангай участогууд hургуулида даалгагдаhан байгаа. hурагшад үбэлдөө, хабартаа даалгагдаhан газартаа шэбхэ зөөжэ, шулуу шохойhоонь сэбэрлээ. Мүн баhа минеральна үтэгжүүлгэ хэhэн юм. Бригадада прицептэй трактор үгтөө. Тэрэ тракторые hурагшад Кеша Ларионов, Миша Петухов гэгшэд жолоододог байгаа. Тэдэнэй ажалые тракторист В. Быковский заабаришалан хүтэлбэрилхөөр томилогдоо hэн.

Ажалай лагерь бии болгоходоо, бүхы эмхидхэлэй асуудалай ехэнхиинь ахамад классуудайхид өөhэдөө шиидхэдэг байгаа юм. Үхибүүд түсэблэлгын гуримуудтай hайса танилсаа. Лагериин бүхы болзорые хараалан, ажалаа болон амаралтаяа эмхидхэхээр хэлсэгдээ. Тэрээн дээрэhээ үндэhэлэн, долоон хоногой, үдэр үдэрэй түсэб зохёогдодог байгаа.

Мүн лагериин тусхай совет эмхидхэгдээ hэн. Тэрэ совет үдэр үдэрэй түсэб табидаг, дүн гаргадаг байгаа. Тэрэнэй түлөө совет звенонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэл шагнадаг, дежурство болон үдэрэй гурим сахилгые, эдеэ хоолой бэлдэлгые шалгадаг hэн. Гадна салин хэр зүбөөр, саг соогоо үгтэнэб гэжэ шалгаха үүргэ мүн лэ лагериин соведтэ даалгагдаhан юм.

Лагериин совет иимэ hурагшадhаа бүридэhэн байгаа гэбэл: лагериин староста Андыкова Сэрэн-Дулма, ажал эмхидхэхэ үүргэтэй бригадир Кеша Ларионов, мүрысөөнэй журнал даадаг, хүдэлмэриин шанар шалган, ажалай дүн гаргадаг Шаргакшанова Дина, ниитэ-соёлой, спортивна хүдэлмэри эмхидхэхэ үүргэтэй Дылыкова Таня, Хусаева Ольга, Амбаев Илья, редколлегиин гэшүүд Тулаева Октябрина, Лыгденова Октябрина, Ошорова Саня, Аршаева Сэсэг, хэблэлэй хуудаhа шэнжэлэн, политинформаци үнгэргэдэг Замбалова Таня, Бирбаева Валя гэгшэд.

Долоон хоногтоо нэгэ дахин ямар нэгэн темээр суглаан гү, али зүблөөн үнгэргэгдэдэг байгаа. «Зүбшэ—дурадха!» гэhэн уряа доро суглаанууд болодог hэн. Жэшээнь, июниин 2-то «Шэнэ табан жэлэй даабаринууд» гэhэн темээр суглаан боложо, лагериингаа саашанхи түсэбые зүбшэн хэлсээ. Июниин 5-да «Манай хүдэлмэри шанар hайнтай байха ёhотой» гэhэн суглаан боложо, капустын, hонгиныя рассада hуулгаха хэрэгтэ муугаар хандаhанайнь түлөө бригадын табан гэшүүдэй журамые зүбшэн хэлсэhэн байна. hүүлдэнь «Ой модон хадаа Эхэ оронойнмнай баялиг, байгаалиин бэлэг» гэhэн суглаан дээрэ түрэл газар уhаа хажа хамгаалжа hурахаб гэhэн шухала хөөрэлдөөн болоо hэн.

Суглаан, зүблөөнүүдhөө гадна, залхуураад хоёр нюдэнhөө сааша хүдэлмэридөө хандаhан хүнүүдэй байбал, табан минутын зүбшэн хэлсэлгэ болодог байгаа. Үглөөнэй хоолой hүүлээр жагсаал соносхогдожо, мүнөөдэр хэн юу хэхэб гэhэн даабари үгтэдэг байгаа. Иимэрхүү бишыхан суглаанууд, жагсаалнууд дээрэ hурагшад сагаа гамнажа hурадаг бшуу. Мүн баhа hурагшад даалгагдаhан уялгадаа хаалгатай, өөртөөшье эрилтэ ехэтэй болодог, коллективэй урда харюусалгатай байhанаа мэдэржэ hурадаг юм.

Лагерьта үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулагдадаг байгаа. Үдэрэй забhарлалгын үедэ орон доторхи, хилын саанахи үйлэ хэрэгүүдэй асуудалаар политинформаци үнгэргэгдэдэг hэн. Н. Островскиин, А. Фадеевэй номуудаар уншагшадай конференци болоо. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхада, хүүгэдэй наhанай илгаа хараада абтадаг байгаа. Жэшээнь, пионернүүд «Хододоо бэлэн!» гэhэн маршын «Эрдэмэй орон нютагуудаар» гэhэн шэглэлэй хүдэлмэридэ хабаадагша hэн.

Амарха сагай болоходо, лагериин улаан буланда ходо шууяатай байха. Эндэ үхибүүд шатар, даам наададаг, ном, газетэ, журнал уншадаг байгаа.

Лагерьта хүдэлжэ, амаржа байха үедөө «Дуун гээшэ ажабайдалай залуур» гэhэн концерт хүршэ hууринуудай хүн зондо үхибүүд бэлдээ. Тэрэ концертээ харуулжа баясуулаа юм.

Үдэшэндөө лагерьта хатар наадан болодог, волейбол наададаг байгаа. Долоон хоногтоо хоёр дахин кинодо ошожо, хараhан картинаяа hүүлдэнь зүбшэн хэлсэдэг hэн.

Хүдэлмэриин дүнгөөр дайшалхы хуудаhанууд, «Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб?», «Шэнэ hэбшээн» гэhэн бюллетеньнүүд гаргагдажа, hурагшадай журам hайжаруулха хэрэгтэ туhалдаг байна бшуу.

Лагериин гэшүүдэй гараар ехэ юумэн хэгдээ юм гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ. 700 гаран центнер үбhэн сабшагдажа хуряагдаад, колхоздо тушаагдаа. 300 центнер куузику ургуулха түсэбтэй аад, 350 центнер хуряагдаа. Гадна таряанай тоог дээрэ ороохо сэбэрлэhэн, шэнэ интернадай hуури табилсаhан мэтын хүдэлмэри тоолохо болоо hаа, олон аад даа.

Бригадын гэшүүд бүхы дээрээ 2975 түхэриг 15 мүнгэ олоо. Эндэ үшөө куузику хуряаhаниинь тоологдоногүй.

Тиигэжэ «Восточные Саяны» колхозой правлениин, парткомой, комсомолой комитедэй зүгhөө үхибүүд Хүндэлэлэй грамотаар, сэнтэй бэлэгээр шагнагдаа юм.

Юрэдөө, үйлэдбэриин бригадын бүридэлдэ ороод хүдэлхэдөө, hурагшад биологиин, ажалай хэшээлдэ ойлгоhон юумэеэ бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ аргатай байна. Мүн баhа мүнөө сагай худөө ажахын үйлэдбэритэй гүнзэгыгөөр танилсаха гээшэнь тон ехэ удха шанартай. Хэн мэдэхэб, мүнөө hурагшадай үйлэдбэриин бригадада эдэбхитэйгээр хүдэлhэн эдиршүүлэй олонхинь хожомоо худөө ажахын түрүүшүүл болохо аалам?

Б. БИРБАЕВ,
Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда hургуулиин ажалай багша.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

ХОЛБОО БАЙГУУЛАГША

[Х]оринин хэлхээ холбооной узе[л]эй главна инженерэй телефон [т]рубкада, «Хори Яруунын хоёрой [уча]стогдо хэлхээ холбоон таhалдаад байна»—гэhэн яаралтай мэдээ[с]эл абтаа hэн. Узелай главна [инж]енер Ч. Д. Дашиев бага бо[лг]ото болон, энэ шухала хэ[рэг] бүтээхыень участогай на[чал]ьник Н. С. Туголуковта [даал]габа.

Нүхэр Туголуков хэлхээ холбооной эмхинүүдтэ 1930 онhоо [ажал]лаhан намтартай. Тиихэдээ [Хор]ын монтёрhоо участогай на[чал]ьник хүрэтэрөө ургаа. Н. Ту[гол]уков Шэтын хэлхээ холбоо[ной] техникумэй дэргэдэхи мон[тёр]нуудай курса дүүргээд, Хо[рин]н аймагта эльгээгдэhэн юм. [Тэр]э сагhаа хойшо монтёроор, [уч]астогай начальнигай туhалаг[ша]ар, начальнигаар хүдэлжэ, [олон] мянган километр зайда телефон утаhа татаhан байха.

[Мү]нөөшэг Хори—Яруунын участогай начальнигаар томилогдонхой. [Тэр]энь хамтадаа 26 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь залуу[шуул], комсомолшууд. Тиимэhээ [тэдэ]нэй hуулые hургаха, хүмүү[жүүлх]э талаар тон ехэ хүдэлмэри [ябуу]лжа байдаг. Николай Семёно[вич] участогайнгаа бүхы хүдэл[мэри]шэдые суглуулжа, аюулгүйн [дүрим] сахиха талаар заабари, [даалба]рнуудые хододоо үгэжэ, [hургуу]лжа байдаг юм. Иигэжэ [түүн]эйнь ашаар участогай [хүдэлмэри]ше хүдэлмэришэн гэнтын [ос]одо дайрагдадаггүй, hэргэлэн [ажалла]даг болонхой.

[Эн]э участогта эрхимээр ажал[ла]жа, арад зоной магтаалда хүр[тэhэ]н хүнүүд олон. Тэдэнэй дун[да] бригадир Владимир Набокин, [монтё]рнууд Николай Бондаренко, Михаил Козлов гэгшэд оролсоно. Сэрэгэй албанhаа табигдажа ерэhээр эндэ хүдэлжэ эхилhэн комсомолец Алексей Ежов «ажалаа hайн мэдэхэ, үгэ дууламгай хүбүүн» гэжэ хэлхээ холбооной узелай хүдэлмэришэдэй дунда магтуулдаг болонхой.

Участогые даагша Николай Туголуковта сүлөө саг байдаггүй. Ажалайнгаа hүүлээр Николай Семенович гэртээ ерэжэ, гэр бүлэдөө тон ехэ туhаламжа үзүүлдэг байна. Юуб гэхэдэ, гэртэнь өөрынь долоон хүүгэд, наhа барааhан ехэ басаганайнь гурбан басагад байна ха юм. Тиимэhээ тэдэнэрые хүмүүжүүлхэ, hургахын тула ехэхэн оролдолго хэрэгтэй бшуу. Өөрынь нүхэр Мария Иннокентьевна хаана хүрэхэб. Харин hүүлэй үедэ ехэ үхибүүдынь туhалдаг болонхой. Зоя басаганиинь багшаар хүдэлнэ. Володя хүбүүниинь Хабаровск городто механигай курса дүүргээд, Сахалинда ажаллана. Мүн Георгий хүбүүниинь нютагтаа автомашинып жолоошоноор хүдэлнэ.

— Ехэ басаганайнгаа гурбан багашуулые hайнаар хүмүүжүүлжэ, эрдэм олгохые хүсэнэб, — гэжэ Николай Семёнович хөөрэдэг.

Олон жэл соо ажалдаа hайнаар хандажа, хүндэтэй болоhон Николай Семёнович Туголуков Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр оло дахин шагнагдаhан.

Заримдаа телефоной гү, али радиогой холбоон гэнтэ таhалдаад, удааншье болонгүй холбогдодог. Эндэ участогай начальник Н. С. Туголуковай оролдолго хододоо ехэ байдаг.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хориин аймаг.

[М]АГТААЛТАЙ

[...] холын Аха нютагта Владимир Самбуевич Манхановые мэ[дэхэгүй] хүн хомор юм. Ушарынь [юун] гэбэл, энэ нүхэр аймагай ой модоной ажахыда технигээр олон жэл соо оролдосотой hайнаар ажаллажа байна. Даажа абаhан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, хэжэ эхилhэн юумэеэ заатагүй дүүргэжэ, заха үзүүртэнь гарадаг заншалтай. Тэрэнэй хэhэн ажалай шанар хододоо hайн сэгнэлтэ абадаг юм.

Тиимэл хадаа Владимир Самбуевич коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Даабарита ажалдаа эрхим амжалта туйлаhанайнгаа түлөө нүхэр Манханов республикын Ой модоной ажахын министерство болон профсоюзай обкомой зүгhөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна. Тиихэдэ КПСС-эй Ахын райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотада нэгэнтэ бэшэ хүртэhэн байха юм.

Зураг дээрэ: В. С. Манханов.
П. ЖУЖАЕВАЙ фототекст.

Редакцада харюусана

„ЭРТЭЭНЬЭЭ БОДОМЖОЛЬОН БАЙБАЛ“

[И]имэ гаршагтай корреспонденци манай газетын октябриин 8-да [толи]логдоо hэн. Түнхэнэй аймагай Саяанай совхозой хоёрдохи отде[лен]иин таряашад болон механизаторнуудай удэр бүриин эрилтэ муу[гаа]р хангагдана. Отделениин полевой станууд дээгүүр автолавкашье [ерэ]нэгүй, агитбригадын эдэбхитэн ерэнэгүй, концерт, киношье ха[руул]агданагүй. Таряа хуряалгада хабаадалсажа байhан ажалшадай [дун]да ойлгууламжын худэлмэри hулаар табигданхай, лекци ба хөө[рэл]дөөн үнгэргэгдэнэгүй гэжэ тус корреспонденци соо шүүмжэлэг[дэ]hэн байгаа.

«Аймагай Соведэй гүйсэдкомдо зүблөөн зарлагдажа, тус корреспонденци зүбшэн хэлсэгдээ. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ аймагай кино[фикац]иин, культурын таhагай, ажалшадай хэрэглэмжэ хангаха комби[натай]н, аймагай түбэй больницын хүтэлбэрилэгшэд, мүн Саяанай сов[хоз]ой 2-дохи отделениин эрхилэгшэ Б. Н. Цыденов хабаадалсаба. [Кор]респонденци соо хэлэгдэhэн дутагдалнууд тон зүб, иимэрхүү ба[ри]мтанууд аймагай бусад ажахынуудта дайралдаhаар гэжэ зүблөөн[дэ] хабаадагшад тэмдэглээ. Дээрэ дурсагдаhан эмхи зургаануудай [хүтэ]лбэрилэгшэд элирүүлэгдэhэн эдэ дутагдалнуудые усадхаха та[ла]а хэмжээнүүдые абаа. Малшадые үбэлжэлгын үедэ соёлой, ажа[байд]алай, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха хэмжээ[нүүд] хараалагдажа, аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэг[дэхэ]ээ юм» гэжэ Түнхэнэй ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй [гүй]сэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Рыбдылов манай редакцида мэ[дэ]эсэhэн байна.

Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой Хойто голой отделени 108 hууритай шэнэ клубтай юм. Эндэ уран hайханай бүлгэм аймаг соогоо хоёрдохи hуури эзэлдэг. Тус бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ комсомолой эмхиин секретарь, нлубые даагша Зигэема Бильдуева.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй гэшүүн З. Бильдуева.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРБАН ЖЭЛ ГҮИСЭБЭ

«Правда Бурятии» газетын редакциин дэргэдэ ниитын приемнын эмхидхэгдэhээр арбан жэл болобо. Энээндэ зорюулагдаhан баяр ёhолол hаяхан боложо, приемнын хүдэлмэридэ хабаададаг буурал толгойтой үбгэд, хүгшэд үнгэрөөшэ үе соо хэhэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолhон, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлhон юм. Газетын редакторай орлогшо П. Л. Натаев халуунаар амаршалаад, олон жэлдэ элүүр энхэ ябахыень, редакциин хүдэлмэридэ үшөө hайнаар туhалжа байхыень хүсэбэ.

Редакциин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг пенсионернүүд Д. М. Мункоев, Е. А. Рампилова, В. С. Окунев, С. И. Андрусенко, М. С. Соломенный, Н. И. Сабуров, М. С. Мисилевич болон бусадта үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Д. КОЛМАКОВ.

Социалис хуулиин hайханда

СОВЕТ АЖАЛШАДАЙ социальна тэдхэмжэ

Совет ёhоной социальна хангалга хадаа бүгэдэндэ hурамхи болонхой. Обществын гэшүүн бүхэн бултадаа түлөөhэгүй медицинскэ туhаламжа абадаг, эрхэтэд, тэдэнэрэй гэр бүлынхидые пенси болон тэдхэмжээр хангадаг гурим, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь ажалшадта туhалдаг—социальна хангалгын гурим иимэл даа. Социализмын гайхамшаг туйлалтануудай нэгэн энэ болоно, социалис гуманизмын ленинскэ ёhо гуримуудай бодото бэелэл мүн болоно.

Промышленностиин хүдэлмэришэд, алба хаагшадые социальна тэдхэмжээр хангаха тухай хэдэ хэдэн гүрэнүүд хоорондын семинар Москвада октябриин 18-да эхилээ. СССР-эй правительстватай хамта Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци энэ семинар зарлаа. Азиин, Африкын, Латиин Америкын гушан гүрэнэй түлөөлэгшэд энэ семинарта хабаадалсана. Энээнтэй дашарамдуулан, ТАСС-ай корреспондент РСФСР-эй социальна хангалгын министрэй орлогшо В. А. Бабкинтай уулзажа, хэдэ хэдэн асуудалнуудта харюусахыень гуйба.

— Совет социальна хангамжада hүүлэй жэлнүүдтэ ямар хубилалтанууд болоо гээшэб?

Хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигуудта, тэдэнэрэй бүлэнэртэ пенси үгэхэ нэгэ гурим ёhо, нэгэ системэ бэелүүлэгдэнхэй гэжэ нэн түрүүн хэлэлтэй. Колхознигуудай пенсидэ гараха наhан хүдэлмэришэд, алба хаагшадтал тон адлихан болгогдоо.

Хурдабшалhан гуримаар хүдэлдэг үйлэдбэритэй холбоотой текстильнэ предприятинуудта ажалладаг эхэнэр хүдэлмэришэдэй пенсидэ гараха наhан, Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай инвалидууд, сэрэгэй алба хаагшадай дундаhаа гараhан бэшэ инвалидууд, мүн холын хойто районуудта удаан саг соо хүдэлhэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадай пенсидэ гараха наhан табан жэлээр хороогдонхой.

Энээнэй урда тээ бүхы уладуудта тогтоогдоhон болзорhоо бүри урид олон эрхэтэд пенсидэ гараха эрхэтэй гэбэл: эрэшүүл 50 наhатайдаа, эхэнэрнүүд 45-тайдаа гаража шадаха байна. Энэ ямар зон бэ гэхэдэ, шахтануудай, металлургиин предприятинуудай, химиин болон арадай ажахын зарим hалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Мүнөө манай орон дотор 42 миллион пенсионер бии болонхой. Эдээнэй олонхинь наhатай боложо, пенсидэ гараhан. Эдэнэрэй дунда хүдэлжэ шадахаар, хүдэлхөөршье, тиигэхэ дуратайшуулшье олон даа. Хүдэлдэг зарим пенсионернүүд салингаашье, пенсиеэшье хүсэдөөр абажа байдаг юм.

— Энэ талаар хэгдэhэн юумэн үнэхөөрөөшье ехэ байна. Иимэ арга боломжо хангахын тулада юун хэрэгтэй байгааб?

Дээрэ дурдагдаhан ушар баримтанууд ороной экономикын түргэнөөр, түгэс хүсэтэйгөөр ургаhан ябадалтай нягта холбоотой гэжэ тодорхойлхо hанаатайб. Социальна тэдхэмжэдэ улам улам ехэ мүнгэ зөөри гүрэн hомолхо аргатай болоно бшуу. Жэл бүри энэ хэрэгсэлдэ олон миллиард түхэриг гаргашалагдана.

Капиталис оронуудтахи иимэ хэрэг үйлэ тад ондоо байна бшуу. Тэндэ пенсидэ гараха наhаниинь hураггүй ехэ байхаhаа (США-да, ФРГ-дэ—65-тайдаа, Норвегидэ—70 наhатайдаа пенсидэ гарадаг) гадна, ажалшад үбгэ наhан болоходоо өөhэдыгөө хангаха баатай болодог юм. Пенси абахын тулада эдэнэр хэдэн арбаад жэлнүүдэй туршада олоhон салингhаа пенсиин жасада оруулжа байха уялгатай юм. Тиихэдээ салингайнь табанhаа арбан гурбан процент хүрэтэр мүнгэн энэ түлбэридэ орохо ёhотой.

— Үбгэрhэн, үтэлhэн зарим хүнүүд элдэбын шалтагаанаар гэр бүлэдөө бэшэ, харин интернат байшангуудта ажаhуудаг гээшэ ааб даа. Социальна тэдхэмжын энэ гурим тухайда юу хэлэхэ байнабта?

— Тиимэл даа, социальна олон янзын тэдхэмжын нэгэниинь энэ болоно. Интернат байшангууд гээшэ бүрин хүсэд хангамжатай, медицинскэ, ажаhуудалай, культурна талаарошье. СССР дотор иимэ 1300 гаран байшангууд бии юм. Эдээндэ хорин таба мянга гаран хүн hуудаг.

— Совет хүнүүдэй социальна тэдхэмжэ улам нарижуулан hайжаруулха ямар хараа бодомжонууд бии гээшэб?

КПСС-эй XXIV съездын шиндхэбэринүүд дотор иимэ хараа бодомжонууд тодорхойлогдонхой. Эдээнэй нэгэниинь бэелүүлэгдэнхэй: пенсиин наhанда хүрэжэ, пенсидэ гараhан хүдэлмэришэд, алба хаагшадай абадаг бага пенсинь 1971 оной июлиин 1-hээ нилээд дээшэлүүлэгдээ. Элдэб гэнэ усалhаа инвалид болоhон колхозуудай гэшүүдэй бага пенсинүүд ехэ болгогдоо, тиихэдэ тэдхэжэ байhан эзэеэ алдаhан гэр бүлынхидэйнь пенси мүн лэ ехэ болгогдоо юм.

Энэ табан жэлэй туршада инвалидуудта, тэдхэжэ байhан эзэеэ алдаhан бүлэнэртэ үгтэдэг пенси ехэдхэхээр хараалагдана. гэр бүлын гэшүүн бүхэндэ багаар хүртэдэг олзо оршотой бүлэнэрэй үхибүүдтэ тэдхэмжэ үгтэхэ, хүдэлдэг эхэнүүдэй хүнгэлэлтые улам үргэдхэхөөр хараалагдана. Үбдэhэн үхибүү харууhалhанай түлөө түлэгдэдэг үдэрнүүдыень мүн лэ олошоруулхаар түсэблэгдэнэ.

Хүн тухайда гаргадаг анхарал оролдолго, арад зоной ажабайдал хэлбэришэгүйгөөр hайжаруулха тухай Коммунис парти, Советскэ правительство саг үргэлжэ анхаржа байдаг гэжэ эдэ баримтанууд эли тодоор гэршэлжэ байна.

ХИЛЫН Саанаhаа — РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ДАЙН СЭРЭГТЭ БЭЛЭДХЭЛ

ДЕЛИ. (ТАСС). Пакистанай тала дайнда бэлэдхэлээ үргэлжэлүүлhэн зандаа гэжэ хилын харуулшадай ажаглалтануудта үндэhэлэн, Индиин информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Джамму, Кашмир штадуудай хилэ дээрэ нэгэ хуягта, дүрбэн ябаган сэрэгэй дивизи гулидхагданхай. Пакистанай сэрэгүүд Индиин газар нютагуудые ехэ буугаар буудана. Горфде хотодо байшан гэрнүүд hандаргагдаа, түймэр болоо. Хотын хүн зон ороной дотоодын районууд руу нүүлгэгдээ. Шархатагшад, алуулагшадшье бии.

КАРАЧИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанай хилэ шадархи hууринуудые Индиин сэрэгүүд дунда халибай ехэ буугаар, миномедоор буудажа үргэлжэлhөөр гэжэ АПП агентство Даккиhаа мэдээсэнэ. Джессор, Рангпур, Комилла, Майменсингх болон Силхет округуудай хорёод шахуу тосхонуудые октябриин 19-эй үдэр Индиин тала ехэ буугаар буудаа. Алуулагшад, шархатагшадшье бии.

ТЭМСЭЖЭ БАЙГАА АРАДТА ТУҺАЛАМЖА

ТОКИО. (ТАСС). Октябриин 21-дэ тэмдэглэгдэхэ дайн сэрэгтэ эсэргүү Уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, тэмсэжэ байгаа Вьетнам, Индохитадай бусад арадуудта туhаламжа болгон 200 миллион иен суглуулха гэhэн хүдэлөөе вьетнам арадта туhалха Япон комитет эхилээ hэн. Мүнөө үедэ 201.739.979 иен суглуулагдаад байна. Энэ хүдэлөөндэ 9.500 мянган хүн хабаадаа.

Энэ сугларhан мүнгөөр эм дом, медицинскэ түхеэрэлгэ, бусад эд бараа худалдажа абаад, тусхай пароходоор ноябрь hара соо Вьетнамай Демократическа Республика эльгээхэ байна. Энэнь Японой эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй вьетнам арадта, тэмсэжэ байгаа Лаос ба Камбоджын арадта эльгээхэ эд бараатай зургаадахи онгосонь юм.

Индохитадай арадуудта туhаламжа болгон мүнгэ, зөөри суглуулалга үргэлжэлhөөр.

КАМБОДЖОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Пномпениин засагаархидай толгойлогшо Лон Нол гэгшэ орон соогоо онсо байдал соносхоод, сэрэгэй диктатура байгуулаа гээд хариин информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Октябриин 20-до Пномпениин радиогоор үгэ хэлэхэ зуураа, «энээнhээ хойшо демократ ёhо, эрхэ сүлөөдэ эрмэлзээл баримталhэб гэжэ хии үгэ гаргахаяа болёоб» гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Сирик Матак гэгшэтэй хамта толгойлжо байhан правительствадамнай хубилалта болохогүй, энээнhээ хойшо парламентын зүгhөө хинуулхагүйбди гэжэ Лон Нол хэлээ. Гансал захиралтын хүсөөр засагаа барижа байхабди.

Парламентын хоёр палатануудай хүсэеэ буураhан тухай, тэрэшэлэн ээлэлгэдээгүй байhан министрнүүдэй тушаалда шэнэ хүнүүдэй томилогдоhон тушаа Лон Нол мэдээсээ.

АФРИКАДАХИ АМГАЛАН БАЙДАЛДА АЮУЛ ТОХЁОЛДУУЛДАГ ГУЛАМТА

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ РЕЗОЛЮЦИ

Нью-Йорк. (ТАСС). Намибида (Зүүн-Урда Африка) тохёолдоhон байдал тушаа асуудалаар ООН-ой Аюулгүйн Совет резолюци баталан абаба.

Намибиин арадай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байха саглашагүй эрхые, ЮАР-ай засагаархидай Намибиин газарые хуули бусаар эзэмдээд байhан ушарта эсэргүү тэмсэл эрхилхэ хэрэгые дэмжэhэн резолюциин проект Бурунди, Сьерра-Леоне, Сомали болон Сириин делегацинууд оруулаа. Намиби тушаа ООН-ой болон Аюулгүйн Соведэй резолюциие Урда Африкын правительствын бэелүүлхэhээ арсаhан ушараар hанаагаа гүнзэгыгөөр зобожо байhанаа делегацинууд резолюциингээ проект соо элирхэйлнэ.

ЮАР Намибиhаа захиргаанайнгаа бүхы эмхинүүдые дары сагта гарган абаха ёhотой гэhэн Уласхоорондын сүүдэй консультативна ёhоной hанамжые дэмжэжэ байhанаа аюулгүйн совет мэдүүлээ.

Намибида хабаатай асуудал шиидхэлгэдэ энэ ороной нэрэhээ Урда Африкын хэлсээ баталха гэбэл бүхы гүрэнүүд арсаха ёhотой гэжэ абтаhан резолюци соо хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн Намибиин арадай эрхэ сүлөөгөө баримталха хэрэгтэ туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ ёhотой.

Пабло Неруда—Нобелевско шангай лауреат

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Чилиин мэдээжэ поэт, Латиин Америкын олониитын элитэ ажал ябуулагша Пабло Нерудада литературын талаар 1971 оной Нобелевско шан олгогдобо. Швециин литературын академи энээн тухай шиидхэбэри абаhан байна.

ФРАНЦИИН МИНИСТРЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Л. И. Брежневэй Франци албанай хэрэгээр ерэхээ байhан ушар гүнзэгы политическэ хойшолонтой байхань дамжаггүй. Франци Советскэ Союз хоёрой экономическа, худалдаа наймаанай, эрдэм наукын, техникын талаар, мүн бусадшье hалбаринуудта байгуулhан үргэн харилсаа холбоонуудай дүн гаргахаhаа гадна, тэрэнэй саашанхи хүгжэлтын замые хараалха байна гээд, ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэ зуураа, Франциин промышленна ба «научна хүгжэлтын талаар министр Франсуа-Ксавье Ортоли гэгшэ мэдүүлээ.

КИССИНДЖЕР ПЕКИНДЭ ХЭЛСЭЭ ХЭБЭ

ПЕКИН, октябриин 21. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулhанай ёhоор, КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай, КПК-гай ЦК-гай сэрэгэй соведэй түрүүлэгшын орлогшо В Цзяньин, Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй уялгые дүүргэгшэ Цзи Пэн-Фэй гэгшэд үсэгэлдэр США-гай президентын тусхай туhалагша Г. Киссинджертэй хэлсээ хэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Уран шүлэгэй долгин дээрэ.
- Үхибүүд—ерээдүймнай найдал.
- Багахан этюд, фельетон.

ЭТЮД

БАЯРАЙ ҮЛГЫ

ХЭДЭН жэл соо городто hуража, малай аргашан болоод, Дамбын Баяр нютагаа бусаха гэжэ ябатараа, хүршэ hуудаг хүнэйнгөө хүнгэн машинаараа ерээд байхыень гэнтэ харабашье, ошожо hурахаяа юундэшьеб түбэгшөөбэ. Тэрэнь колхозойнь огородой харуулшан Жамсаран Дагба гэжэ ехэ харуу хатуу, хэдэр, сухалтай хүн hэн. Үшөө Дагбатан оройдоо хүршэ айлнуудтаа ородоггүй, хүндэ юумэ урьhааршье үгэдэггүй, хүнhөө эридэгшьегүй hэн. Тиимэдэнь тэдэнэйдэ хүншье балай ородоггүй, юумэ эридэгшьегүй байгаа.

Нэгэ намарай үдэр огородто хүдэлдэг айлайнгаа хүгшэндэ эдихэ юумэ а б а а ш а ж а Баярай ошоходонь, тэрэнь ехэ баярлажа, тэрээндэ морхооб, үгэрсэ үгөөд табиба. Тиихэдэ Баяр арбатай байгаа. Огородhоо гараад, ехэ баяртай тэдэнээ эдижэ ябатарнь урдаhаань Жамсаран Дагба гэнтэ ерэжэ шэхэнhээнь шүүрэн бараад, хэды дахин мушхаба.

— Хулуугаад ябанагши? Намайе баhажа, үдэр дунда хулууба гүш?—гээд, тэрэ үгэрсэ морхообыень буляажа абаад, Баярай унашатарнь түлхижэрхёо hэн.

Эдэ бүгэдые шэбшэн, Баярай тээ холохон зогсожо байтарнь, Жамсаран Дагба тэрэниие гэнтэ хаража, ехэ баяртайгаар:

— hүү, Баяр өөрөө хүрэжэ ерэбэ ха юм ши. Би шамайе бэдэржэ ошохо гэжэ байгаалби. Гэртээ ошохо дүтэлөө гүш?—гээд эбдүүсэн асууба. Баяр тугаарай hанагшаяашье мартажархиба:

— Мүнөө гэртээ ошохо гэжэ ябанаб.

Тиихэдэнь Жамсаран Дагба урдаhаань нялдагашан:

— Шамайе абаашаха гэжэ ерээб. hургуулияа дүүргээ гэжэ гэртэхинhээш дуулаа hэм. Зай, hүү, ябая—гээд, машинынгаа үүдэ нээжэ, Баярые hуулгаад гүйлгэшөө hэн.

Үдэшэ боложо байхада, колхозойнгоо түб хүрэбэшье, Жамсаран Дагба Баярые гэртэнь буулгангүй, өөрындөө абаашаба:

— Баяр, манайда орожо, сай уугаад ошо, hүүлдэнь машинаараа хүргүүжэб.

Тэдэнэйдэ ороходонь, Дагбын хүгшэн урданай дуу hайханаар дуулан, нарай үхибүү үлгыдэжэ hууба. Дагба ороhоор лэ:

— Манай аша хүбүүн мүнөөдэр жэлтэй болоо юм. Шамдал адли мантагар, сэбэр, эрдэм hургуулитай хүн болохо байха даа,—гэжэ байжа Баярые элдэб янзын эдеэгээр хүндэлбэ, хатуу харые аягалба. Тиихэдэ Дагбын хүгшэн тэрэ үлгыгөө эльбэжэ байгаад:

— Энэ шинии үлгын арай гэжэ сүлөө орохолоор hаяхан асараабди. Хүбүүдтэй болоhон Дарматанай абаашаха гэжэ байхадань, буляалдаха тоонол абаабди. Ехэ hайн үлгы, энээн соош хүн болоhон үхибүүд бултадаа элүүр энхэ мантагар болоод ябадаг,—гэжэ байжа маhаганаба.

Тиигэжэ магтаханьшье буруу бэшэ hэн. Баярай түрэхэдэнь, эжы, абань аргагүйгөөр баярлажа, хүбүүндээ «Баяр» гэжэ нэрэ үгөө бэлэй. Юундэб гэхэдэ, эжы аба хоёрынь хорин гурбатайдаа айл болоhон аад, долоон жэл соо үхибүүгүй байгаа ха юм. Тиимэhээ гушатай болоhон хоёр «баярлаhан хирээ» мэтээр бархиралдан алдаhан юм.

Хүбүүтэй болоhонойнгоо үглөөдэрынь Баярай аба колхозойнгоо дарханда ошожо, үлгы хүүлбэ. Тэрэ үлгынь нарибтар хүнды түмэрөөр хэрээhэлэн хэгдэhэн хүлтэй, дорьбоогүй зөөлэхэнөөр хүдэлгэгдэдэг hэн. Энэ үлгы соогоо гурбатай болотороо Баяр унтаа hэн. Тиигээд hүүлдэнь энэ үлгышье айл дамжан ябашоо. Үлгы соонь унтажа хүн болоhон Бадма Сережа хоёр Баярай таhаршагүй нүхэдынь мүнөө болонхой.

Дагбында хүндэлүүлжэ байтараа хүбүүнэй гэнтэ харахадань, тэрэ үлгынь самхагта «Баярай үлгы» гэhэн hиилүүр бэшэг байба. Үни холын, үшөө багынхияа hанахадань, эгээ түрүүн ногоон шэрэтэй аад, hүүлдэнь хүхэ шэрээр, мүнөө сагаан шэрээр шэрдэгдэнхэй байба. Хөөрхы даа! Энэ үлгынь ехэл үлзытэй байжа, олон хүниие hайхан дуунай аялга доро амаруулжа байна ха юм. Баярай багынь тэрэ гомдолшье hалхинда үлеэгдэhэндэл мартагдашаба.

Н. ЦЫНГУЕВ.

АХА НЮТАГАЙ ДУУНУУДҺАА

Алаг морнной туруунда
Асатай таха яларна.
Аягтай ахайн үбсүүндэ
Алтан орден яларна.
Боро моринной туруунда
Булад таха яларна.
Буряад ахайн үбсүүндэ
Багшын орден яларна.

***

Шагай сохимо саhанда
Шарга морин шэлэгдээ.
Шамай, намай нааданда
Шаастайн hайхан шэлэгдээ.

***

Хараасгай шубуунай наадан —
Хараас тойроод наадан.
Хамаг зоной наадан —
Колхоз дээрээ наадан.

***

Боори дээгүүр ябахада,
Бугын түбэрөөн зэдэлнэ.
Булта зондоо ябахада,
Баярай түбэрөөн зэдэлнэ.
Хада дээгүүр ябахада,
Хандагайн түбэрөөн зэдэлнэ.
Хамаг зондоо ябахада
Хүхюун байдал дэлгэрнэ.

***

Хара далайн эрьедэ
Хараасгай шубуун жэргэнэл.
Хүгшэн бууралай хойморто
Хүбүүд, басагадынь жарганал.
Хүхэ далайн эрьедэ
Хүсгэлдэй шубуун жэргэнэл.
Үбгэн бууралай хойморто
Үри ашанарынь жарганал.

***

Хүрин шэрэтэй столдо
Хүндэлүүлэн хүхин hуунабди.
Хүхюутэй үетэн нүхэдөөрөө
Хөөрэлдэн зугаалан hуунабди.
Улаан шэрэтэй столдо
Ундалан хүхин hуунабди.
Урматай залуу нүхэдөөрөө
Уулзан зугаалан hуунабди.

***

Долоон үнгын сэсэгүүдэй
Дундахинень яажа таhалхаб?
Дорюун hайхан үетэнэй
Дурыень яажа буляахаб?
Найман үнгын сэсэгүүдэй
Наадахинень яажа таhалхаб?
Найрлаhан залуу үнтэнэй
Урмыень яажа хухалхаб?

***

Долоон сүхэтэй домбоhоо
Духаряалан hуужа ундалхаб.
Хүхюун залуу нүхэдөөрөө
Хөөрэлдэн зугаалан найрлаха.
Найман сүхэтэй домбоhоо
Нааршаан hуужа ундалхаб.
Аягтай зугаатай нүхэдөөрөө
Аяглан зугаалан hууя.
Унаган жороо моримни
Уладаа тахатай хатарhай.
Ушарhан ганса инагни
Үетэндөө хүндэтэй ябаhай.
Хатарша жороо моримни
Хүлдөө тахатай хатарhай.
Ханилhан ганса инагни
Хамагтаа хүндэтэй ябаhай.

***

Хадые тойрон ургаhан
Хэдэн үнгын сэсэгүүд лэ.
Хамаг зоноо хүтэлhэн
Коммунис манай парти лэ.
Арые тойрон ургаhан
Арбаад үнгын сэсэгүүд лэ.
Арад зоноо хүтэлhэн
Агуу манай парти лэ.

Вл. ГАЛСАНОВАЙ
суглуулhан

ЗАЛУУГАЙ ЭНДҮҮРЭЛ, ОЛОНИИТЫН ХАРЮУСАЛГА

Хүн бүхэн арба гаран наhандаа бэеэ хэхэ газараа оложо ядадаг, элдэб наада hанахадаа, ушаралта ябадал бэдэрхэдээ hанаамгай болодог. Урдань хэдэг юумэниинь, мүнөө үеынь ажабайдал hонигүй боложо эхилээд, шэнэ юумэ бэдэржэ захалдаг. Энээхэн үедөө тэрэ юушье hаань хэжэрхихэ, ямарханшье хэрэг бүтээжэрхихэ хэбэртэй болодог. Тиигээд лэ өөрынгөө наhанай хэмжээнhээ ехэ юумэндэ зоридог, али бухы ябадалайнгаа ушар удхые ойлгодоггүй, ойлгохо, бодомжолхо сүлөөньшье болодоггүй. Нүхэдэйнгөө, танил хүнүүдэйнгээ гайхама юумэ хэхэ аргануудые hанажа эхилээд, өөрөө тэрэнээ мэдэнгүй, гэмтэ ябадал гаргажархиhан байдаг.

Тиихэдэнь hуража байhан hургуулинь, түрэлхидынь, нүхэдынь шууялдажа захалха. «Номгон, долонгир хүбүүн hэмнай!». «Гэртэхиниинь томоотой, hургаал гамнаха зон бэшэл!», «Номдоошье муу hурадаггүй hэн!». Иимэнүүд гайхалсаан эхилдэг. Тиигээд муу замда ороhонойнь гол шалтагаан зоболонтол «үйлсын муу нүлөөн» болоод лэ дүүрэдэг.

Манай Буряадай республикын дотоодын хэрэгүүдэй Министерствэдэ, ажалшадай депутадуудай аймагай, городской, районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй дэргэдэ хуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэг өрхилдэг таhагууд хүдэлдэг юм. Тэдэнэй хэhэн тобшололой ёhoop, гэр бүлэдөө хүсэд hайн hургаал абаагүй үхибүүд лэ түбхын түрүүн гэмтэ ябадал гаргаhан байдаг.

Тусхай шэнжэлэлгын ёhoop, 13—17 наhатанай дундаhаа гэмтэ ябадал гаргагшад нүхэдhөө алиш талаараа заабол лэ үлдэнги байхаяа hанадаг, наhаараа сасуу аад, ном ойлгоходоо 1—3 наhаар дүү мэтэ hуудаг. Тэдэнэр шэнжэлэгдэhэн үхибүүдэй 10 процент болоhон байна. Үсөөншэг гэhэншни нүхэдтөө орходоо 68 процентээр үлүү хулиган ааша гаргаhан байха юм.

Иигэжэ болбосоролойнгоо талаар нүхэдhөө үлэhэн үхибүүдэй hонирходог юумэниинь ехэ гүйхэн байна. Тэдэнэр нүхэдөө хүсэхэ гэжэ оролдодоггүй, харин номоо үзэхөө залхуурдаг болоно. Гэмтэ ябадал гаргагшадай 71 процент хүниинь номдоо муу hурадаг, 85 процент хүниинь урогуудаа ямаршье шалтагаангүйгөөр хаяhан байна, харин хэр зэргэ ажал хэдэг, түрэлхидтөө туhалдаг байгаа юм ааб гээд шэнжэлхэдэ, асуугдаhан үхибүүдэй 55 процентнь лэ залхуурдаггүйгөө харуулаа. Үшөө саашань шалгахада, гэмтэ ябадал гаргагшад үетэн үхибүүдтээ орходоо техникээр 3 дахин, искусстваар 10 дахин үсөөн hонирходог байха юм. Гэхэтэй хамта элдэб нааданда, спортдо эдэбхеэр үлүү байхаяа hанана. Ном уншуулхада гэмтэ ябадал гаргагшад элдэб детективнэ, ушаралта ябадалнуудые зураглаhан зохёолнуудаар hонирхохо юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, hайн hайхан юумэ гүнзэгыгөөр ойлгохо, тэрэнhээ бэедээ туhатай hургаал абаха гэжэ оролдоногүй, харин уншаhан номойнгоо геройдо адли элдэб ушаралта ябадал бэдэрдэг, бэшэнэй хээгүй юумэ хэhэн хүн болохо гэжэ оролдодог байха юм.

Эдэ бүгэдэ хэлэгшэеэ нэгэ хэдэн жэшээнүүдээр баримталха дуран хүрэнэ.

Бидэ нэгэ бүлэг үхибүүдтэ алууршa, бандит хүнэй ябадал тушаа кино-зураг харуулаад, тэрээн тухай hанамжынь асуухадамнай, нэгэ 16 наhатай хүбүүн тус геройе hайшааhан тухайгаа мэдүүлээ hэн. Мүн үшөө нэгэ хүбүүн тухай хэлэhүү. Тэрэ 1950 ондо түрэhэн байгаа, 8-дахи класста хоёр жэл hураа. Энээхэн үедөө тэрэ юумэ хулуугаад үзөө, оло дахин наншалдаанда хабаадаа, милицидэшье ороходоо айдаггүй байба. Тиимыень эхэ, эсэгэнь (тэдэ дунда hургуулитай зон) мэдэжэ байhан аад, хэмжээ абахагүй, харин «хүбүүндэмнай үйлсын хулигангууд муугаар нүлөөлнэ» гэжэ гомдол бариhан юм. Тиигээд өөhэдөө ямар зон юм ааб гээд шалгахадамнай архидадаг, найр нааданhаа бэшэ юумээр hонирходоггүй байшоо. Уданшьегүй хүбүүниинь бүри ехэ гэм хээ hэн.

Эдэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, үхибүүдэй хүмүүжүүлгэ түбхын түрүүн гэр бүлэhөөнь эхилдэг байна. Тиимэhээ м ү н ө ө үеын совет хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй харюусалгын айхабтар ехэ байhаниинь элитэ гээшэ. Хүнүүд үри бэедээ дуратай, тэдэнэйнгээ hайн ябахын түлөөл оролдодог. Тиихэдээ энэ асуудалаа гансал бүлынгөө хэмжээгээр тойруулха ёhогүй гэжэ hанагдана. Түрэлхидэй хүмүүжүүлгэ гээшэ бүгэдэ ниитын удхашанартай, гүрэн түрын хэрэг болоно. Эхын эрхэ, абын айдар хүбүүд, басагад ерээдүймнай найдал, хэжэ ябаhан ажал хэрэгыемнай үргэлжэлүүлэгшэд, гүрэн түрыемнай барижа үлэхэ зон ха юм. Тиимэhээ тэдэниие дүрбэн тэгшээр hургаха гээшэ бүгэдэ арадай хэрэг болоно, энэ хэрэгhээ бэеэ абаха, общественэй эрилтэhээ үхибүүдэйнгээ хүмүүжүүлгые таhалха гээшэ тон буруу, коммунизмын барилгада хархис удхатай хэрэг болоно. Эгээл иигэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ онсолон тэмдэглээ hэн.

Ажалайнгаа хэрэгээр гэмтэ ябадал гаргаhан элдэб үхибүүдээр хөөрэлдэхэ, багшанар болон түрэлхидтэй уулзаха ушар болодог. Тэдээн дээрэhээ иимэ нэгэ ажаглалта хэгдээ. Юуб гэхэдэ, hургуули түрэлхид хоёр холбоо барисаагаа мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүргэмэ болгожо шадаагүй байна. Багшанар hурагшадайнгаа гэр бүлын байдалтай дүтэ танилсанагүй, харин түрэлхид багшанартай үсөөн уулзана. Манай hанахада, hургуули hурагша бүхэндөө тусгаар дэбтэр нээхэ байгаа. Тэрээниие нэгэ hара түрэлхид барижа, үхибүүдэйнгээ ябадал, абари, аашада олоhон шэнэ ажаглалтаяа бэшэхэ, тиигээд нүгөө hарада багша hанаhанаа бэшэхэ. Иигэжэ нэгэ хэды сагай үнгэрhэн хойно хоёр талаhаа уулзажа хөөрэлдэбэл, туhатай байгаа. Гадна үйлсэдэ ябаhан үхибүүдэй хойноhоо хүн бүхэнэй нюдөө табиха. Муу ааша гаргажа байхыень хараад зандаха, хүнэй өөрын илгаагүй энхэрэг халуунаар хандаха, hайн талаhаа жэшээ харуулха шухала. Юундэб гэхэдэ, мүнөө зарим хүнүүд тоомоо таhаржа байhан үхибүүнэй (өөрынь лэ бэшэ hаа) хажуугаар бэеэ абаад гарадаг болошоо. Тиимэhээ тэрэ хулигануудые дэмжэhэн шэнги болоно ха юм. «А-hаа, энэ хүн юумэ дуугарангүй үнгэрбэ, тиигээ хадань иимэшүүгээр тоомоогоо таhархада болохо юм ха юм!». Һүүлээр тэрэ саашаа хэтэрээд гэмтэ ябадал гаргажа, гэм амасаха ушарта хүрэнэ. Энэ гэмдэнь, бидэнэй hанахада, тэрэ хайша хэрэгээр хандаhан хүнүүд мүн лэ зэмэтэйбди гэжэ мэдэрхэ ёhотой. Иигэжэ хуулиин наhа гүйсөөгүйшүүлдэ бүгэдэ ниитын анхарал хандуулаагүйдэ аргагүй байна.

Тэрэнэй хажуугаар ниитын эмхинүүд залуу үетэниие зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ харюусалгаяа улам дээшэлүүлhэй гэжэ hанагдана.

Залуугай эндүүе зайсуулха, hэргылхэ гээшэ бүгэдэ ниитын хэрэг шуу.

Г. БАДИЕВ,
БурАССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын инспектор.

Хабшуу газараар байратайб,
Хара шорой hууритайб,
Уhанай эрьеhээ ундатайб,
Ургы сэсэг намаатайб,
Намаа бүрее hалаатайб,
Һалаа бүрее сэсэгтэйб,
Сэсэг бүрее монсогортойб,
Сарюун hайхан амтатайб.
Хара монсогор булсуутайб,
Хатуу шулуун яhатайб,
Яhан соогоо талхатайб,
Яhалал баян жаргалтайб.
Хазаад эдимээр хужартайб,
Хэлэ амыеш харлуулнаб,
Хабарай дунгяа үдэртэ
Хангал hайхан үнэртэйб.
Үбшэн хүнэй гэдэhые
Үтэр бушуу аргалдагби.
Газаагаа намай hуулгаа hааш,
Гоёолто шэмэглэл болохоб
(мойhон).

***

Хада боорини хормойгоор,
Хабшуу ... лын оройгоор
Хоншуухан үнэр анхилаад,
Хойно хойноhонь

Ф. МАНЖИХАНОВ

ТААБАРИ ШҮЛЭГҮҮД

hубарилдаад,
Хорин табан hахалаа
Хойно урдаа ургуулаад,
Хорин табан хадхуураа
Хүзүүн дээрээ ёдойлгоод,
Урган hалбаран байдагби,
Уряалан, даллан хонодогби.
Хүн бүхэндэ туhалдагби,
Хэниешь илгаагүй энхэрдэгби.
Хамаг зондоо хүндэтэйб.
Хазаhайб гэмэ зүhэтэйб.
Хүрин-улаан зүгдэртэйб,
Хабhан бүрее үүргэнэтэйб.
Хон-хон дуутайб,
Хаана яана суутайб,
Хондолой дээрээ дэгээтэйб,
Хоншоор гэжэ нэрэтэйб:
(нохойн хоншоор).

Булат ЖАНЧИПОВ

АЛТАРМА НАБШЫН АЛДУУРЖА БАЙХАНЬ ЮУШТЭБ?

Аянай шубууд
Һаянай нүүжэ ходороол даа,
Шурдаhан дайдаар
Шумуулай абяан таhалдаа.

Сэлмэг тэнгэрнин
Шэлдэл сэнхир тооноhоо
Шаргал наранай
Шараhан элшэ ульhатай.

Хүлгөөтэй, шууяатай,
Хүхэ ногоон олбогтой,
Тэнигэр зумнай
Тэхэрихээ hэдэбэ гү?

Арай теэд,
Арьял хангайн мододhоо
Алтарма набшын
Алдууржа байхань юуштэб?

Энэ хадаа
Энхэ мүнхэ нютагаймнай
Ургамалнуудай
Урдаа хараха найжанар,

Гүн сагуудай
Гүрлөө томон hалбарhан
Үнгэрөөшэ зунай
Үнэтэ тэмдэг үлөөжэ,

Гани зузаан
Газарай түүхын данса руу
Халюун набшаяа хаяжа
Халуун хаhадаа байба ха.

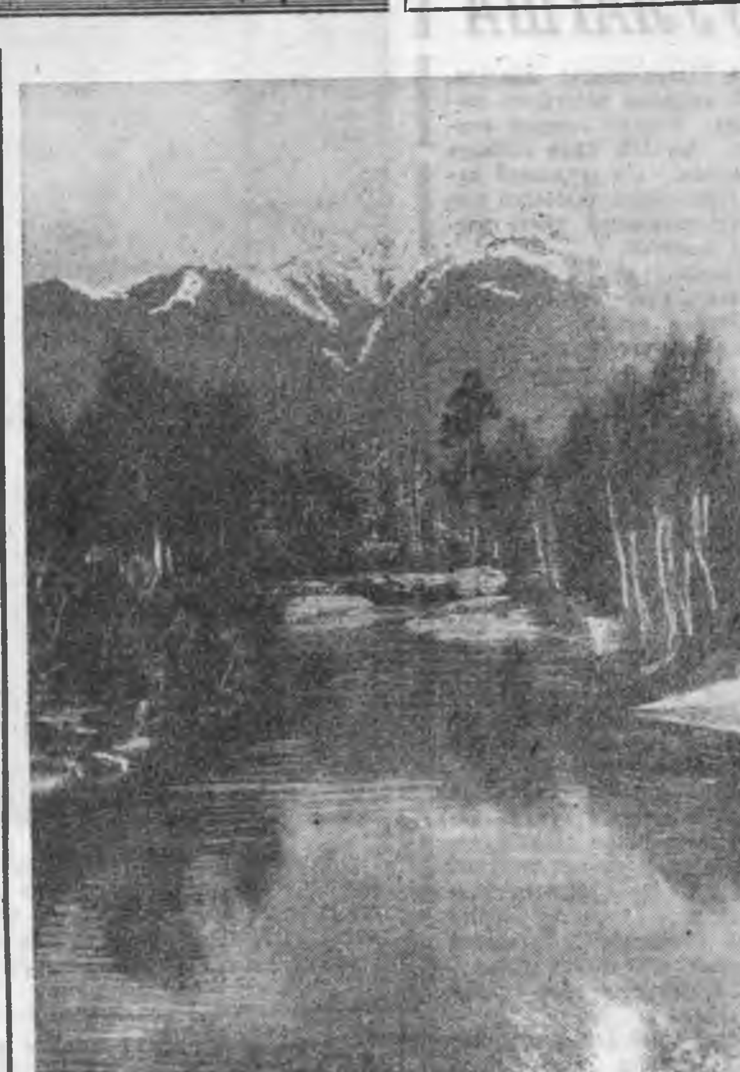

Мүнхэ саhан оройтой
Мундаргануудай хормойhоо
Абажа эхиеэ гараhан
Аршаан булаг арюухан.

С. БАЛДУЕВАЙ фотоэтюд.

Ц. ДОНДОГОЙ

ХҮНҺӨӨ ШОНО АЙХАЛ

БАСНИ

Басни бэшэдэг хүнүүд...
Багтүй хүртэдэг лэ шоно...
Яахабшн, шоно hанаа...
Яаха аргагүй униарна б...
Һүниндөө городой хүнүүд...
Һэргылжэ ябадаг болош...
Углуу тойроод орхиход...
Урдаhаань Шоно аhаха...

Булган гү али хэрмэн ма...
Буляагаад, арилха hэн...
Шадалгүй гэжэ тухай...
Шаагаад мухарюулха ор...

Арhан малгайда яахада...
Андагаар болоhон Шоно...
Мяхаша хомхой шүдөөр...
Малгайшье hаань зулга...
Хэды болотор Шоноhоо
Хэмшээрхэжэ ябаха
гээш...
Малда орохыень болюул...

Малгайда обтуулжа бай...

Гарта хүлтөөрөө хамта...
Гарюуhанда добтолжо эх...
Һүүдэр харанхые hамб...
Һүүзылгэжэ ябахаяа бол...

ПРАВДА·БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаhанда: ... мэришэдэй халааниие бэлд... уншагшын түрүү бэшэг. «О... мнай дорюун дабшаса»—СО... ЦСУ-гай мэдээсэл. А. Н. ... Канадада—ТАСС.

Хоёрдохи хуудаhанда: ... сөөгөөр дэлбэрэн мүндэлhэ... hэн ниитэ гаршаг доро инф... цинууд. «Шэнэ столовонууд... даха»—Ф. Абагаевай корр... денци. Хэблэлэй шэнжэлэл... орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: ... тэ, коммунист»—Л. Синег... корреспонденци. Хилын саа...

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ... тын үдэрэй хуудаhан.

Сагаан улаарил

Мүнөөдэр Буряад ороной ... хэр дээрэ үүлэтэйшэг байха, ... нойто орохогүй. Прибай... хойто нютагуудаар саhан ... наар орохо. Баруун-хойнох... лаханаар hалхилха. Темпер... 0—5 градус дулаан, хойто ... гуудта 0—5 градус хүйт... лохо. Улаан-Үдэдэ hүн... 9—11 градус хүйтэн ү... 1—3 градус дулаан байха ...

Октябрийн 24—25 респу... доторнай үүлэтэйшэг бай... бороо хура орохогүй. Секу... 3—7 метр хүсэтэйгөөр ... хойноhоо hалхилха. Темпе... hүниндөө 7—12 градус ху... үдэртөө 1—6 градус дулаан ... хаар хүлеэгдэнэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕ...

Фельетон

«Һула табиhан hур...»

Архиин hогтуугай алмай ябадал, аюултай муухай харгы тухай эндэ олон юумэ хэлэhэнэйшье үлүү ха даа. Энэмнай, юрэдөө, досоогоо зааханшье солоохойтой хүн бүхэндэ мэдээжэ ха юм.

Бодоодшье үзэел даа. Архиhаал боложо, хэды олон айл бүлэ hалана hандарна, үри хүүгэдынь үншэрнэ гээшэб?! «Хатуу харые» хэдэн үдэрөөр намнаад ябадаг хүнүүдhээ боложо, али тухай ехэ ажал хүдэлмэри hаатана, hамшана, гүрэндэшье хэды ехэ гарза хохилол болоноб. Зариман мэдээ ухаа алдатараа архи залгяад, автомашина гү, али тракторай жолоо барижа, хумхаарhан юумэдэл гүйлгэлдэжэ, өөрыгөө гэмтээхэhээ наана, ямаршье гэм зэмэгүй хүнүүдтэ аюул ушаруулдаг байна бшуу. Үнгэржэ ерэхэдээ нүгөө зариман архиин hогтуугаар хүн түхэлөө алдажа, хэрүүл наншалдаа, хулиган, зэрлиг муухай ааша гаргаха, хутага шүбгэ барижа, дүтэ байhан гү, али урдань дайралдаhан хүнэй ами наhанда хоро хүргэдэгшье байна.

Һаяшаг Хориин аймагай Үдын совхозой Доодо-Голой отделенидэ иимэ ушар болоо. Шара-Хүнды гэжэ газарта байдаг отарада совхозой түрүү хонишон Доржо Гундосамбаев Хаюм Закиров хоёр хонидоо бэлшээриhээ асаржа, хонолгодонь оруулаад, гэртээ сайгаа уужа hуубад ха. Энэ үедэ нютагтаа уhан архинша гэжэ суутай Базаржаб Раднаев газааhаа орожо ерээд, үбэрhөө нэгэ «шэлтэй харые» гаргажа, стол дээрэнь «түс» гэтэр табижархиба.

— Үтэр, энээниие ууя, таанадай түрүү бэрхэ хонишомди гээшье hаатнай, би баhал ойн харуулшанай салин абаад, үшөө хажуугаарнь хонишонби гэжэ нэрэ зүүгээд, энээхэн «хатуу хараяа» хүшэхэрхэ мүнгэ олохол байхаб,—гэжэ тэрэ hөөл hүрхэй болобо.

— Шинии хонишон боложо, хамтын ажалда туhа хэhэн ээлтэй ааб даа. Хүдэлхэ хүнэй хомор дээрэhээнь лэ отделениин хүтэлбэрилэгшэд шамайе ойро зуура хонишон болгоо юм бэзэ. Тэрэниiень харюулжа, энээхэн үе соо hайнаар хүдэлхэ байгааш. Тиигэхэгүй хонидоо хаагаад архидажа ябахаш юун гээшэб,—гэжэ ахалагша хонишон Доржо Гундосамбаевынь бага зэргэ зэмэлбэ.

— Аа, таанад архиншан гэжэ намайе баhахатнай бы,—гэжэ Раднаевынь гани галзуу болобо.

Тиигээд стол дээрэ хэбтэhэн хутага абажа, юушье мэдээгүй hууhан Гундосамбаевые дала мүр руунь хадхажархиба. Хүндөөр шархатажа, мэдээгээ алдаhан Доржо Гундосамбаевынь больницада наhа дүүрэшөө.

Долоон бага үхибүүдэй эсэгэ, жэлhээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга алгадгүй абадаг бэрхэ хонишоной ами наhанда хоро хүргөөшэ зэрлиг муухай досоохитой энэ хэн гээшэб?

Базаржаб Раднаев гээшэмнай hүүлэй таба-зургаан жэлдэ энэ гэхэ мүртэй ажал хээгүй, Хүрбын лесхозой ойн харуулшан гэжэ нэрэтэй салин абаад, үшөө хажуугаарнь совхоздо энэ тэрэ ажал хэжэ олоhон мүнгэеэ архи болгожо уужархёод ябадаг хүн. Доодо-Голой айлнуудые нэгэ захаhаань нүгөө заха хүрэтэр зайгаад лэ дайралдаhан хүнhөө арба-хори мүнгэ эрижэ, архиин шэл суглуулжа, үдэрөө эльгээдэг байгаа. Үшөө тиигээд бухы наhаараа совхоздоо hаалишан, малшанаар хүдэлжэ, мүнөө пенсидэ гараhан далаад наhатай эжыгээ hогтуугаар, хараахa, сохихо, үрсэгэнүүлхэ.

— Архи уухамни, үтэр мүнгэ аса, үгы hаашни, газаа абажа хаяхаб,—гэжэ Раднаев эхэеэ хараана, үдьхэлнэ гэжэ нютагайнь зон hэмээхэн хөөрэлдөөд, хүгшэниие доро дороо хайрлаад лэ үнгэрдэг бэлэй.

— Архи уухадаашье Базаржаб хүндэ хоро хэхэгүй. Дуратай хадаа уужа ябаг лэ саашаа, манда, юуштэб,—гэжэ зариман тоодоггшьегүй байгаа.

Үнөөхи «хэбтэhэн хони бодхоодоггүй, хойто хүлдөө хориггүй» гэлсүүлдэг Базаржаб Раднаевынь hүүлэй hүүлдэ ямаршье гэм зэмэгүй хүндэ хутагаар гар хүрэбэ ха юм. Иимэл даа, «hула табиhан hур, дэмы табиhан дээhэн» гээшэмнай. Хэрбээ тэрэнэй үдэрhөө үдэртэ архи уужархёод, айл зайжа, аяга шэншэжэ, ажал хэжэ байhан хүнүүдыешье hаатуулжа ябахадань, отделениин хүтэлбэрилэгшэдэй, олониитын зүгhөө Раднаев мэтын архиншадай амыень татаха тушаа хэмжээ абадаг байгаа hаань, иимэ юумэн болохошьегүй hэн. Хүрбын лесхозой хүтэлбэрилэгшэдшье тэрэнэй ямар ажал хэжэ байhанаар hонирходоггүй, hара бүри салингыень hаадгүй эльгээгээд лэ байдаг. «Дээрээ аха, дороо дүүгүй» энэ хүн хургаар үлгэхэ ажал хэнгүй, гүрэнэй мүнгэ абажа эдеэд, зоргоороо тархяараа тагалсаг хэжэ ябаа бшуу.

— Шамда ямар муу хэhэндэнь хүнэй ами наhанда хоро хүргэбэш?—гэжэ мүрдэгшэ асууба.

Базаржаб Раднаев архида дэбтэжэ бүлүү hаахуу болошоhон, hахал hамбайдаа дарагдашаhан нюураа уршагад гүүлэжэ:

— Юушье мэдэнэгүйб. Үдэрэй тодхор болоо гээшэ ааб даа,—гээд, уруугаа хараад лэ hууна.

«Гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэдэг энэ. Үдэр, hүнигүй архи дэрлээд ябахадаа яажа байна гээшэбиб, энэ халтирхай харгы намайе хаана абаашахаб гэжэ тэрэнэй өөрөө толгойдоо бодожо, бэеэ шэмхэжэ үзэдэг байгаа hаань, иимэ юумэ болохогүй hааб даа. Энэмнай нарай үхибүүн бэшэ. Анхандаа дээдэ hургуули дүүргэhэн, дүшэ наhа хүрэhэн хүн.

Энээниие hажаалдаад, «эреэ морин эжэлээ олохо» гэжэ, тэрээнтэй адли болоод архидадаг хүнүүд Доодо-Голдо баhал бии. Һаяхан тракторист Петр Иванов таряа, зелёнкно хуряалгын халуун үедэ хэдэн хүниие суглуулаад, гэртээ архидашоо, ажалhаа hаатаа. Һамга, үхибүүдээ шууюулаа. Залуу механизатор Эрдэни Цыдендоржиев hогтуугаар трактораар гүйлгэжэ ябаhаар тэрэнээ эбдээд, өөрөө улайха харгы дээрэ унтажа, машинада даруулхаа гү, али хүлдэхээ хэбтэhыень хүн оложо абаа. Мүн архиин халуугаар трактор, машинада hуугаад гүйлгэлдэхэ дуратай зоншье эндэ бии.

Эдэ бүгэдэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, Доодо-Голой отделенидэ хүн зоной дунда ойлгуууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ёhoop ябуулагданагүй. Һүүлэй үедэ эндэ нэгэшье лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдөөгүй. Клуб соонь киноhоо бэшэ ямаршье концерт, наада зугаа болодоггүй. Залуушуулай дунда уран hайханай бүлгэм, спортын hорёо наада эмхидхэхэ хүншье байхагүй. Партийна, комсомолой организациншье хэжэ байhан ажал харагданагүй.

— Манайш тосхон харгыhаа хажуу тээ аад, ой тайга соо байhандал адли агша. Үбгэд, хүгшэдшье тиигээд лэ байгаа бэзэбди. Харин залуушуулда уйдхартай. Тэдэндэ архиhаа бэшэ, бэеэ hамааруулха ондоо юумэн үгы,—гэжэ нэгэ хүгшэн хэлээ hэн.

Энэмнай хэр зүб гээшэб? Доодо-Голнай далан долоон уулын саана байна бэшэ ха юм. Культурнаар ажаhууха, сүлөөтэй сагаа зүбөөр үнгэргэхэ арга боломжо эндэхидтэ гүйсэд бии. Эдэ бүгэдые hайнаар эмхидхэхэ гээшэ гансал тэндэхи залуушуулай, партийна, комсомолой эдэбхитэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэйнь оролдолго, үүсхэлhээ сүм дулдыдаха.

М. НАМЖИЛОВ.

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Лени... 35. Телефоны: редактора — ... 54-54, приёмная — 54-93, ... редактора — 68-08, зам. ... тора — 62-62, ответ. секрет... — 34-05, общественная ... ная — 56-62, машинное бюро ... — 50-52, зам. ответ. секре... — 66-76, отделы партий... жизни — 60-91, сельского х... зяйства — 64-36, 63-86, ... ганды и агитации — 56-23, ... мышленности и строител... — 61-35, советского строител... ства и быта — 69-58, культу... и школ — 60-21, писем и ... селькоров — 67-81, информа... 57-63, фотолаборатория — 33-61.